

KRAKÓW MIASTO LITERATURY UNESCO
RAPORT 2015

krakow
CITY OF LITERATURE
UNESCO

GAZETA WYBORCZA

Małgorzata I. Niemczyńska

TARGI KSIĄŻKI W PARYŻU

Jedziemy do Paryża nie tylko po to, by przedstawiać istotne zjawiska polskiej literatury i rolę miast w ich kreowaniu, nie tylko po to, by zachęcać do tłumaczenia, wydawania i czytania polskich książek. Jedziemy także jako przedstawiciele Europy Środkowej z całym bagażem doświadczeń i losów tego regionu w XX i na początku XXI wieku.

DZIENNIK POLSKI

Monika Jagiełło

NAGRODA CONRADA

Krakowski festiwal stawia w tym roku na odważnych reportażystów i prozaików. Nagroda Conrada to nowość tegorocznej edycji festiwalu. Trafi w ręce najzdolniejszego twórcy, którego literacki debiut został wydany w 2014 roku.

DZIENNIK POLSKI

Monika Jagiełło

FESTIWAL MIŁOSZA

Połowa maja przyniosła kumulację festiwali literackich. Majowe szaleństwo festiwalowe przywodzi mi na myśl sierpień w Edynburgu, kiedy w tym samym czasie odbywa się około 20 festiwali poświęconych kulturze

ANTYWEB

Maciej Sikorski

CZYTAJPL!

Chyba niewiele osób spodziewa się, że można dzisiaj zbudować silne, nowoczesne i trwałe państwo w oparciu o niepiśmienne masy. Czytaj PL! ma być reakcją na ten problem – ludzie będą mogli czytać nowe książki za darmo

GAZETA WYBORCZA

Marta Anna Zabłocka

ICORN

Asli Erdogan to już piąty pisarz, który gości w Mieście Literatury UNESCO w ramach tego programu. Erdogan, będąca członkinią międzynarodowego PEN Clubu oraz TYS, zadebiutowała jako pisarka dość późno, po porzuceniu kariery naukowej.

GAZETA KRAKOWSKA

Monika Jagiełło, Łukasz Gazur

TARGI KSIĄŻKI W KRAKOWIE

Międzynarodowe Targi w Krakowie jak co roku odwiedziły tłumy. Tegoroczna, dziewiętnasta edycja ściągnęła do Krakowa ponad sześćuset gości i ponad siedmuset wystawców. .

ROK W MIEŚCIE LITERATURY

Rok 2015 potwierdził, że literatura to jeden z fundamentów krakowskiego życia kulturalnego. Jego rozwój to dla nas intensywna, aktywna praca, ale również ogromna satysfakcja. Mamy wiele powodów do radości – patrząc wstecz, widzimy fascynujący obraz setek wydarzeń, instytucji i przede wszystkim ludzi, którzy nie wyobrażają sobie życia bez książki. Dla nich Kraków jako Miasto Literatury UNESCO miał w ubiegłym roku mnóstwo unikalnych propozycji.

Dzięki nam głos rodzimej literatury głośnie zabrzmiał zwłaszcza w Paryżu, gdzie zaprezentowaliśmy się na międzynarodowym Salon du Livre – największym od 15 lat wydarzeniu dla promocji polskiej kultury, w którym wzięło udział ponad 200 000 uczestników, w tym wielu polityków, znakomitości literackiego świata i dziennikarzy. Siódma edycja Festiwalu Conrada, którego skala jest z roku na rok coraz większa, pobiła rekord liczby uczestników – było ich już 20 000! W tym wyjątkowym czasie, gdy na Rynku Głównym po raz kolejny zabłysnęło światło conradowskiej latarni, Kraków podejmował gwiazdy literackiego i artystycznego

świata, z noblistką Swietłaną Aleksijewicz, Jonathanem Franzenem, Hanną Krall, Wiesławem Myśliwskim, Martinem Amisem, Robertem Cooverem, Margarethe von Trotta i Hoomanem Majdem na czele. Dynamicznie rozwija się także drugi z naszych największych literackich festiwali, organizowany pod patronatem Czesława Miłosza – od edycji 2015 będzie się odbywał corocznie. Ponieważ dbamy o obecność literatury również podczas innych imprez, po raz pierwszy w historii przygotowaliśmy szeroki i różnorodny program dla uczestników

Festiwalu Kultury Żydowskiej, gdzie zorganizowaliśmy spotkania z najciekawszymi i najgłośniejszymi polskimi pisarzami, zaprezentowaliśmy nowe literackie ławki w ramach Kodów Miasta i stworzyliśmy specjalną czytelnię, pełną fascynujących książek.

Jednym z najważniejszych elementów naszej wizji Miasta Literatury są miejsca, w których kwitnie zainteresowanie czytelnictwem. Cieszymy się, że właśnie w tym roku dzięki naszemu zaangażowaniu Rada Miasta Krakowa przyjęła korzystne uchwały, wspierające

działalność księgarni, i ustanowiła Nagrodę Conrada. By pokazać życie książki „od kuchni”, w ramach projektu „Czytaj lokalnie” zorganizowaliśmy serię wywiadów przedstawiających najbardziej klimatyczne krakowskie księgarnie. Równolegle przeprowadziliśmy też akcję promocyjną, w ramach której księgarnie mogli nagrodzić najwierniejszych czytelników designerskimi torbami, zaprojektowanymi przez twórcę okładek, Przemysław Dębowskiego. Szybko stały się one popularne na ulicach Krakowa, pozwalając rozpoznać najbardziej

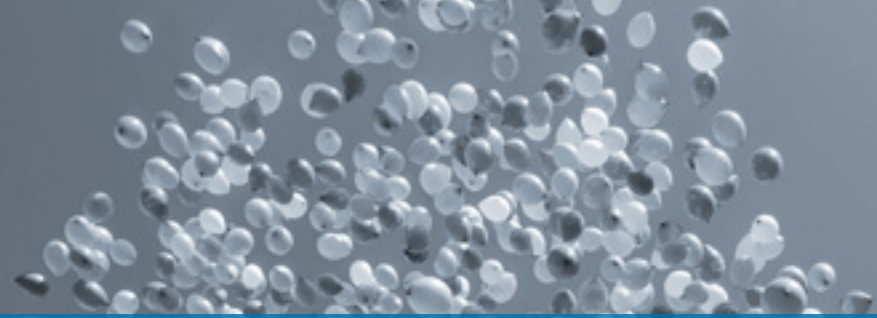

zaangażowanych bibliofilów. Dzięki współpracy z Instytutem Książki zapoczątkowaliśmy również innowacyjny, dwuletni program konferencji „Biblioteka Nowa”, w których biorą udział najwybitniejsi zagraniczni eksperci, a także przedstawiciele bibliotek i władz samorządowych z całego kraju. Również zorganizowane podczas Festiwalu Conrada bogate pasmo „Przemysły książki” było czasem owocnych dyskusji i długofalo-

wych planów wobec rynku książki w Polsce – o którego przyszłość nieustannie się troszczymy. Wiele wysiłku i entuzjazmu poświęciliśmy wsparciu młodej literatury – stąd przełomowy program poświęcony debiutantom. Należy do niego nie tylko Nagroda Conrada, zupełna nowość wśród polskich wyróżnień literackich, ale także nowatorski projekt Promotory Debiutów, zachęcający wydawców do publikacji

dzieł początkujących twórców, oraz Kurs Kreatywnego Pisania Miasta Literatury UNESCO. W ten ostatni zaangażowali się mistrzowie pisarskiego rzemiosła oraz specjaliści wprowadzający uczestników w tajniki procesu wydawniczego.

W 2015 roku zrobiliśmy potężny krok naprzód w wykorzystaniu nowych technologii. Pokazuje to przede wszystkim rozwój i ogromny sukces akcji CzytajPL!,

największej inicjatywy promującej czytelnictwo w Polsce i pierwszej tego typu na świecie. Tym razem objęła ona nie tylko Kraków, ale również inne miasta naszego kraju: Gdańsk, Katowice, Poznań, Wrocław i Warszawę. I ten kierunek w stronę coraz większego zasięgu największej bezpłatnej wypożyczalni bestsellerowych chcemy zachować. Dużą nowością w świecie kultury były współorganizowane przez nas dwa hackathony – całodienne maratony, podczas których programiści intensywnie pracowali nad zadanymi problemami, opracowując innowacyjne rozwiązania dla Miasta Literatury. Owocem naszej współpracy z programistami była oficjalna aplikacja Festiwalu Conrada Cała naprzód! – pierwsza gra miejska wykorzystująca rewolucyjną technologię beaconsów w Krakowie.

Miniony rok był także czasem, gdy inicjatywy literackie włączały się w obronę praw człowieka. Taki charakter miał zwłaszcza

pobytu w Krakowie Aslı Erdoğan, prześladowanej w Turcji pisarki i dziennikarki, piątej stypendystki w ramach działalności Krakowa w ICORN, Międzynarodowej Sieci Miast Pisarzy Uchodźców. Niezapomnianym wydarzeniem było także spotkanie z Jarosławem Mikołajewskim i dr. Pietro Bartolo, przedstawiające nie tylko fascynującą książkę-reportaż *Wielki przyptływ* o Lampedusie, ale przede wszystkim postać heroicznego lekarza, który na włoskiej wyspie ratuje życie uchodźcom i imigrantom. Jesteśmy przekonani, że życie literackie w Krakowie powinno być przestrzenią debaty inspirującej rozwiązywanie istotnych problemów współczesności.

Mając w pamięci te i wiele innych momentów z życia Miasta Literatury w 2015 roku, cieszymy się, że był to aktywny i ciekawy czas – niekiedy zaskakujący, lecz nieustannie pobudzający do działania. Z entuzjazmem wkraczamy w kolejne literackie wyzwania, przygotowując się do nowych wydarzeń,

debat, akcji, projektów, i mając na uwadze zwłaszcza samych czytelników, dzięki którym kultura literacka tworzy się i rozwija. Przed nami rok kolejnych, niezwykłych edycji Festiwalu Conrada i Festiwalu Miłosza, a równocześnie rok Szekspira, który chcemy należycie uczcić. Zaplanowaliśmy wiele, niejedno zapewne okaże się niespodzianką – Kraków żyje literaturą cały rok.

SPIS TREŚCI

10 strategicznych obszarów rozwoju	9
2015 w liczbach	10
Styczeń	12
Luty	14
Marzec	17
Kwiecień	21
Maj	24
Czerwiec	30
Lipiec	40
Wrzesień	43
Październik	47
Listopad	66
Grudzień	71
Projekty całoroczne	73

10 STRATEGICZNYCH OBSZARÓW ROZWOJU

1

Integrowanie życia literackiego w całym bogactwie jego różnorodności

2

Tworzenie połączeń: literatura, nowe media i przemysły kreatywne

3

Kreowanie postaw czytelniczych

4

Organizacja wydarzeń i festiwali literackich

5

Wspieranie rozwoju przemysłów książki

6

Inicjowanie i wspieranie obecności literatury w przestrzeni publicznej

7

Rozwijanie programów stypendialnych

8

Rozwijanie związków literatury z prawami człowieka

9

Zacieśnianie współpracy międzynarodowej w dziedzinie literatury

10

Edukacja literacka

CZYTAJPL!

20 000 pobrań e-booków
10 000 pobrań aplikacji
6 miast
300 przystanków

SALON KSIĄŻKI W PARYŻU

200 000 uczestników
40 spotkań z polskimi twórcami

DRUGIE ŻYCIE KSIĄŻKI

3500 osób
16 000 książek wymienionych

FESTIWAL CONRADA

7 dni
20 000 uczestników
150 gości
11 języków, w których odbywały się spotkania

HACKATHONY

24 godziny kodowania

15 aplikacji

4 światowe metropolie

KODY MIASTA

już 136 ławek, wśród nowych postaci m.in. Swietłana Aleksijewicz, Józef Tischner, Helena Modrzejewska, Andrzej Bursa, Tadeusz Kantor i Izabela Sowa

KURS KREATYWNEGO PISANIA

ponad 100 zgłoszeń

60 godzin zajęć

16 uczestników

60 filmów z pisarzami (wystąpili m.in. Wit Szostak, Marek Krajewski, Swietłana Aleksijewicz, Hooman Majd, Katarzyna Bonda, Filip Springer)

STYCZEŃ

NAGRODA
IM. KAZIMIERZA WYKI

22 stycznia w Urzędzie Miasta Krakowa wręczono ufundowaną przez Prezydenta Krakowa i wojewodę małopolskiego Nagrodę im. Kazimierza Wyki. Tegorocznym laureatem został krytyk literacki i literaturoznawca Andrzej Mencwel. Uroczystość uświetnili swoją obecnością Prezydent Miasta Krakowa Jacek Majchrowski, córki profesora Kazimierza Wyki, a także liczne grono profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego i laureatów nagrody w poprzednich latach.

Andrzej Mencwel był dyrektorem Instytutu Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego i prezesem Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego. Jest członkiem rad naukowych Instytutu Kultury Polskiej i Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych, Rady Towarzystwa Popierania i Krzewienia Nauk, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Rad Programowych Instytutu Adama Mickiewicza, Festiwalu Nauki, Centrum Sztuki Współczesnej, Międzynarodowego Stowarzyszenia im. Janusza Korczaka,

Association Internationale des Critiques Littéraires, Kapituły Nagrody Naukowej im. Jerzego Giedroycia, a także przewodniczącym Zespołu Humanistycznego Ministra Edukacji Narodowej. W 1990 roku uzyskał habilitację na podstawie książki *Etos lewicy. Esej o narodzinach kulturalizmu polskiego* (1990). Laureat nagrody Polskiego PEN-Clubu im. Jana Strzeleckiego (1998). Został odznaczony Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem Uniwersytetu Warszawskiego, Medalem „Zasłużony Kulturze *Gloria Artis*”.

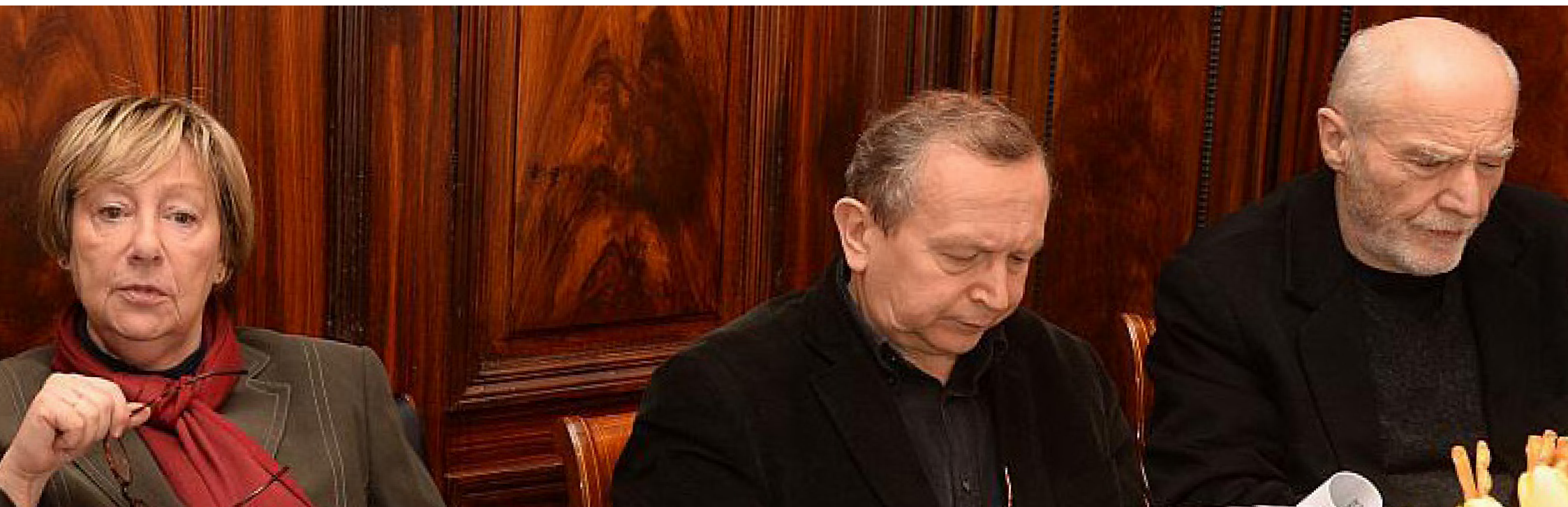
Nagroda im. Kazimierza Wyki przyznawana jest w dziedzinie krytyki literackiej, eseistyki i historii literatury. Bardzo wysoko oceniana zarówno przez teoretyków literatury i sztuki, jak i samych twórców, należy obecnie do nielicznych w tym zakresie nagród w Polsce.

WIECZÓR POEZJI BARAŃCZAKA

19 lutego poetyckie spotkanie z twórczością Stanisława Barańczaka przyciągnęło tłumy do Muzeum Manggha. O twórcy, który zmarł zaledwie dwa miesiące wcześniej, opowiadali przyjaciele-poeci, m.in. Ewa Lipska, Bronisław Maj i Ryszard Krynicki. Grzegorz Turnau śpiewał tłumaczone przez niego teksty, zaś Marek Kondrat przedstawił sonety Szekspira. W części muzycznej publiczność wysłuchała fragmentów spektaklu *Podróż zimowa* Opery Krakowskiej. Organizatorem wydarzenia było Wydawnictwo a5, wieloletni wydawca poezji Stanisława Barańczaka.

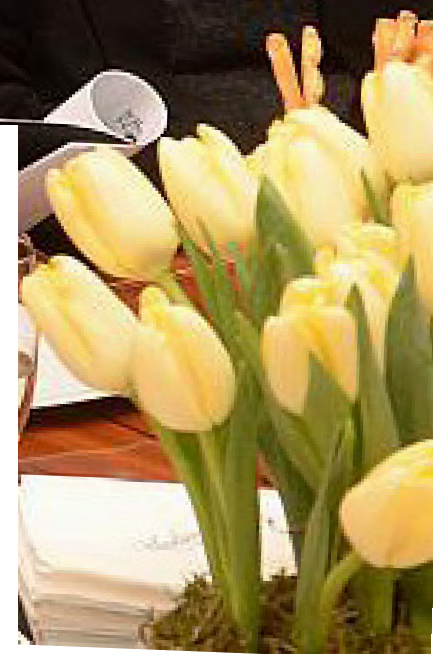

OBRADY RADY HONOROWEJ MIASTA LITERATURY UNESCO

20 lutego w Pałacu Wielopolskich odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Honorowej programu Kraków Miasto Literatury UNESCO. Prezydent Miasta Krakowa Jacek Majchrowski zaprosił do Rady osoby cieszące się niepodważalnym autorytetem w świecie kultury. Zaproszenia do Rady Honorowej przyjęli wybitni reprezentanci życia literackiego:

Jerzy Illg, Grzegorz Gauden, Ireneusz Kania, Ryszard Krynicki, Ewa Lipska, Bronisław Maj, Michał Paweł Markowski i Adam Zagajewski. Uczestnicy spotkania podsumowali rezultaty Programu Miasta Literatury UNESCO w roku 2014 i zastanawiali się, jak zeszłoroczne doświadczenia wpłyną na działania planowane w 2015 roku. Rada Honorowa Miasta Literatury UNESCO będzie żywym organem konsultacji pomiędzy miastem a reprezentantami środowisk literackich, podejmując

w ramach kolejnych spotkań najistotniejsze kwestie dotyczące zachowania i podkreślenia dziedzictwa Krakowa jako depozytariusza literatur wielu języków, jak również ważne tematy z życia literackiego miasta.

MARZEC

KRAKÓW GOŚCIEM HONOROWYM TARGÓW KSIĄŻKI W PARYŻU

W dniach 19–23 marca w Paryżu odbył się Salon du livre, największe targi książki we Francji i jedne z największych w Europie. W 2015 roku odwiedziło je ponad 200 tysięcy uczestników. Kraków Miasto Literatury UNESCO wraz z Wrocławiem Europejską Stolicą Kultury 2016 wystąpił tam w charakterze gościa specjalnego. Miasta zaprezentowały się Francuzom na stoisku o powierzchni 200 metrów kwadratowych. Była to największa od lat prezentacja literatury polskiej za granicą.

Na paryskich targach odbyło się blisko 40 spotkań z czołówką współczesnych polskich twórców: Joanną Bator i Olgą Tokarczuk, Arturem Domosławskim, Mariuszem Szczygłem i Wojciechem Tochmanem, Iwoną Chmielewską i Joanną Olech, Zygmuntem Miłoszewskim i Markiem Krajewskim, Ewą Lipską, Tomaszem

Różyckim i Ryszardem Krynickim, a także z dziesiątkami innych zaproszonych gości. Spotkania kierowały uwagę licznie zgromadzonej publiczności na rozmaite gatunki polskiej literatury: powieść, reportaż, książkę i ilustrację dziecięcą oraz silną i niestabną tradycję polskiej poezji i przekładu. Długą listę autorów i gości specjalnych

uzupełnili zasłużeni polscy i europejscy intelektualiści, ludzie kultury, polonofile i francuscy specjaliści w zakresie literatury Europy Środkowej: m.in. Jurij Andrucho-wycz, Norman Davies, Adam Michnik, Eric-Emmanuel Schmitt, Sylvie Germain, a także Roman Polański, który drugiego dnia targów w zajmujący sposób opowiadał

tłumom zgromadzonym na polskim stoisku o głębokich związkach między swoimi filmami a literaturą, problematyce adaptacji powieści i swojej najnowszej produkcji opartej na historii Alfreda Dreyfusa. Rozmawiano także o wielkich nieobecnych polskiej kultury: Kantorze, Grotowskim, Szymborskiej, Miłoszu, Schulzu, o relacjach polsko-żydowskich, specyfice tożsamości środkowoeuropejskiej, o feminizmie i wartościach.

W polskiej księgarni obsługiwanej przez największą francuską sieć FNAC sprzedano tysiące książek. Nasze

stoisko odwiedzili także przedstawiciele najwyższych francuskich władz: prezydent Francji François Hollande, premier Manuel Valls, mer Paryża Anne Hidalgo, a także ministrowie kultury Francji i Polski – Fleur Pellerin i Małgorzata Omilanowska. Zostały również podpisane istotne deklaracje o wzajemnej współpracy.

O polskim programie prezentacji, oryginalności naszego stoiska – odróżniającego się od stoisk wydawnictw z zachwytem opowiadali francuscy wydawcy, media, ale również przedstawiciele naszych służb dyplomatycznych

z Ambasadorem RP Andrzejem Byrtem na czele. Obecność Polaków odnotowana została przez najważniejsze francuskie media, m.in. „Le Monde”, TV5, „La Libération”, „L’Express”, „Le Nouvel Observateur”, „Le Figaro”, RFI.

KWIECIEŃ

BIBLIOTEKA NOWA

15 kwietnia Instytut Książki zainaugurował w Krakowie dwuletni program konferencji Biblioteka Nowa, których celem jest wypracowanie założeń i kierunku rozwoju polskich bibliotek publicznych. I edycja, zatytułowana *Biblioteka 2020, czyli nowe wyzwania dla bibliotek publicznych*, była poświęcona zmieniającej się roli tych placówek we współczesnym społeczeństwie. Wzięli w niej udział najwybitniejsi eksperci w tej dziedzinie z Danii, Francji, Niemiec i Wielkiej Brytanii. Ich prezentacji wysłuchało blisko dwustu przedstawicieli bibliotek wojewódzkich i władz samorządowych z całego kraju. Współorganizatorem przedsięwzięcia było Krakowskie Biuro Festiwalowe.

ŚWIATOWY DZIEŃ KSIĄŻKI I PRAW AUTORSKICH

23 kwietnia to szczególna data w literackim kalendarzu – rocznica śmierci Cervantesa oraz narodzin i śmierci Szekspira, a od okrągłych 20 lat także Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich UNESCO. W 2015 roku spędziliśmy to wyjątkowe święto w krakowskich księgarniach – miejscach, w których stykamy się z nowymi tytułami, gdzie możemy zobaczyć i dotknąć nieznanych nam wcześniej książek.

Księgarnie to ważny element programu Miasto Literatury UNESCO. W Krakowie nie brakuje miejsc, gdzie porada księgarza-pasjonata i rozmowa to wciąż najwyższe wartości. Chcąc o tym przypomnieć, zaprosiliśmy krakowskich pisarzy, by na jeden dzień wcielili się w role księgarzy. Zośka Papużanka odwiedziła zaprzyjaźnioną Księgarnię pod Globusem, Adam Zagajewski spotkał się z klientami księgarni Matras przy Rynku Głównym, Anna Chachulska opowiadała o najnowszej literaturze dla dzieci w Bonie, a po zakamarkach Massolitu oprowadzał uczestników Soren Gauger. Oprócz nich z klientami krakowskich księgarni spotkali się także Wit Szostak, Sławomir Shuty i Jerzy Franczak.

MAJ

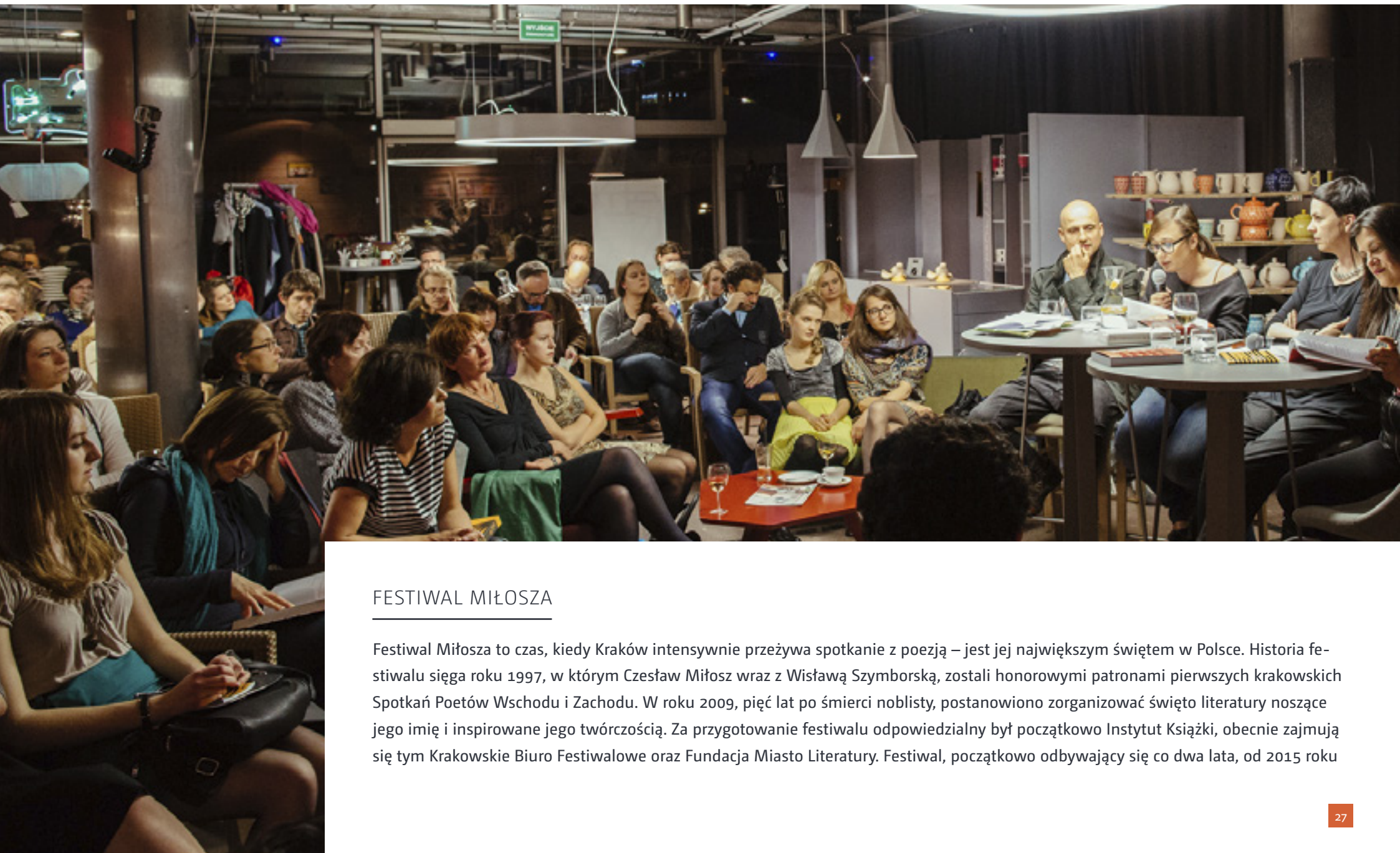
FESTIWAL LITERATURY DLA DZIECI

Festiwal Literatury dla Dzieci jest jedną z najciekawszych i mających największą skalę literackich propozycji skierowanych do najmłodszych. Ideą festiwalowych spotkań jest rozwój młodych czytelników poprzez aktywny kontakt z wartościową literaturą dziecięcą, co jest także okazją na zaistnienie literatury dziecięcej w przestrzeni społecznej. Na Festiwal składają się cykle spotkań, rozmów, warsztatów, spacerów, zabaw, projekcji filmowych, degustacji, gier miejskich wernisaży i konkursów, które odbywają się w kilku polskich miastach, w tym w Krakowie. Jako zaproszeni goście biorą w nich udział autorzy i znane osobistości literatury dla najmłodszych, którzy

czytają dzieciom najciekawsze i najbardziej wartościowe propozycje książkowe. Od edycji 2015 podczas Festiwalu rozstrzygany jest także plebiscyt Najlepsza Polska Książka dla Dzieci – w pierwszej edycji tę nagrodę zdobyła książka *Licho i inni* Agnieszki Taborskiej, z ilustracjami Lecha Majewskiego. Kraków był pierwszym z miast na tegorocznej mapie Festiwalu (oprócz Miasta Literatury UNESCO znalazły się tam Warszawa, Wrocław i Gdańsk) i właśnie tu miała miejsce jego uroczysta inauguracja. Przez 22 dni, w ramach ponad 100 wydarzeń młodzi uczestnicy przeżywali na różne sposoby to, że każdy jest na swój sposób inny, ale wszyscy są wartościowi – stąd hasło przewodnie: „Ludzie – różni, a tacy sami”. Podczas wydarzeń festiwalowych poruszano m.in. problematykę różnorodności kulturowej, tolerancji, osób niepełnosprawnych czy porozumienia między pokoleniami – oczywiście w formie atrakcyjnej dla dzieci i angażującej aktywizujące metody dydaktyczne. W 2015 roku odbywał się jako część Festiwalu Miłosza.

FESTIWAL MIŁOSZA

Festiwal Miłosza to czas, kiedy Kraków intensywnie przeżywa spotkanie z poezją – jest jej największym świętem w Polsce. Historia festiwalu sięga roku 1997, w którym Czesław Miłosz wraz z Wisławą Szymborską, zostali honorowymi patronami pierwszych krakowskich Spotkań Poetów Wschodu i Zachodu. W roku 2009, pięć lat po śmierci noblisty, postanowiono zorganizować święto literatury noszące jego imię i inspirowane jego twórczością. Za przygotowanie festiwalu odpowiedzialny był początkowo Instytut Książki, obecnie zajmują się tym Krakowskie Biuro Festiwalowe oraz Fundacja Miasto Literatury. Festiwal, początkowo odbywający się co dwa lata, od 2015 roku

jest organizowany w cyklu corocznym. Skupia wokół siebie tłumaczy, krytyków literackich, badaczy twórczości Miłosza oraz najwybitniejszych poetów z różnych krajów i wielu pokoleń. Wśród nich nie brakuje tych, którzy za swoją twórczość uhonorowani zostali najwyższymi wyróżnieniami, w tym literacką Nagrodą Nobla.

W trakcie Festiwalu odbywają się wieczory poetyckie, debaty, projekcje filmowe, koncerty i wystawy, spotkania z tłumaczami, pasma filmowe i dziecięce. W edycji 2015 Festiwalowi przyświecało hasło przewodnie „Księga olśnień”. Na cztery dni do Krakowa przyjechały najważniejsze postaci światowej poezji, aby czytać wiersze, dyskutować i wymienić się refleksjami. W 40 wydarzeniach festiwalowych wzięło udział ponad 4000 uczestników, 50 gości polskich i 20 zagranicznych, porozumiewających się łącznie 7 językami. Owocem Festiwalu jest także 8 specjalnych festiwalowych publikacji – niewydawanych wcześniej w Polsce tomików poetyckich autorstwa festiwalowych gości. Tomiki zostały złożone krojem pisma Miłosz, autorstwa Damiana Collota, laureata Międzynarodowego Konkursu na Krój Literacki im. Czesława Miłosza w 2011r.

Uczestnicy Festiwalu mieli okazję spotkać Jurija Andruchowycza, Anthony’ego Miłosza, Xaviera Farré, Roberta Hassa, Marie Lundquist, Valzhynę Mort, Alice Oswald, Ruth Padel, Kornelijusa Platelisa, Alesia Razanawa, Charlesa Simica oraz Uroša Zupana. Wśród polskich gości znaleźli się Wojciech Bonowicz, Wioletta Grzegorzewska, Dariusz Sośnicki i Julia Fiedorcuk.

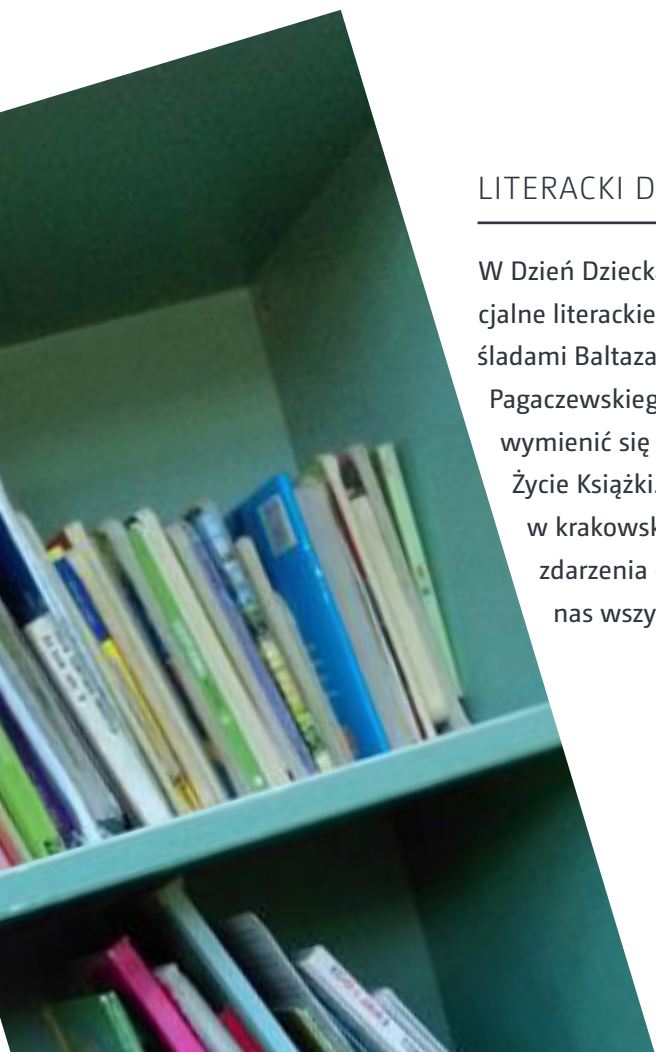
II MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA HAIKU

W ramach Festiwalu Miłosza w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie odbyła się II Międzynarodowa Konferencja Haiku. Wzięli w niej udział autorzy, tłumacze i znawcy gatunku z całego świata. Była to doskonała okazja do bliższego przyjrzenia się zarówno japońskim tradycjom poetyckim, jak i przyczynom popularności haiku na Zachodzie.

CZERWIEC

LITERACKI DZIEŃ DZIECKA

W Dzień Dziecka na najmłodszych krakowian czekały specjalne literackie atrakcje. Zaczęliśmy od sobotniego spaceru śladami Baltazara Gąbki – wyprawy szlakiem trylogii Stanisława Pagaczewskiego. Dzień później dzieci i ich rodzice mieli okazję wymienić się książkami w ramach specjalnej edycji akcji Drugie Życie Książki. Zaś w sam Dzień Dziecka książki przyjechały do dzieci w krakowskich szpitalach. Fantastyczni bohaterowie, niespotykane zdarzenia oraz same dobre zakończenia – tego dnia otrzymali je od nas wszyscy mali pacjenci.

NAGRODA TRANSATLANTYK

12 czerwca już po raz jedenasty wręczono Nagrodę Transatlantyk, doroczne wyróżnienie Instytutu Książki dla wybitnego popularyzatora literatury polskiej za granicą. Tym razem otrzymała ją Laurence Dyèvre, francuska tłumaczka Bobkowskiego, Tyrmanda, Zagajewskiego, Pilcha, Kołakowskiego, Miłosza, Mrożka i Lema. Wyboru laureata dokonała Kapituła Nagrody w składzie: Elżbieta Tabakowska, Jerzy Jarzębski i Karol Lesman, a przewodniczył jej Dyrektor Instytutu Książki. Nagrodę stanowi 10 000 euro oraz statuetka autorstwa Łukasza Kieferlinga.

OGŁOSZENIE PROGRAMU WSPARCIA DEBIUTÓW LITERACKICH

Podczas konferencji prasowej 17 czerwca ogłoszono szczegóły związane ze zbliżającym się Festiwałem Conrada. Przedstawiono także projekty wspierające debiutujących pisarzy, tworzące całoroczny program Partnerzy Debiutów: ogólnopolskie wyróżnienie dla debiutantów Nagroda Conrada, projekt Promotorzy Debiutów, skierowany do wydawców, oraz Kurs Kreatywnego Pisania Miasta Literatury UNESCO (więcej o projektach w części wstępnej i przy poszczególnych wydarzeniach).

URODZINY ADAMA ZAGAJEWSKIEGO

20 czerwca, wraz z Wydawnictwem a5, uroczyste odchodziliśmy siedemdziesiąte urodziny Adama Zagajewskiego, jednego z najbardziej cenionych polskich poetów. W zorganizowanym w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha wieczorze prowadzonym przez Magdę Heydel wzięli udział przyjaciele Poety: szwedzki tłumacz Anders Bodegård, Niemcy Michael Krüger i Sebastian Kleinschmidt, Amerykanin Edward Hirsch oraz Polacy – Janusz Drzewucki, Ryszard Krynicki, Jerzy Kronhold, Ewa Lipska, Leszek Aleksander Moczulski, Tomasz Różycki i Krzysztof Siwczyk. W spotkaniu jako gość specjalny wziął też udział Adam Michnik. Podczas wieczoru zaprezentowano film dokumentalny o Adamie Zagajewskim autorstwa fotografii i reżyserki Joanny Helander i Bo Perssona. Obchody urodzin Adama Zagajewskiego połączono z publikacją wyjątkowej dwujęzycznej książki jubileuszowej *i cień i światło/both light and shadow* pod redakcją profesor Anny Czabanowskiej-Wróbel – obszernej antologii poświęconej twórczości poety, wzbogaconej tekstami polskich i zagranicznych pisarzy, krytyków i tłumaczy.

MIASTO LITERATURY NA FESTIWALU KULTURY ŻYDOWSKIEJ

Po raz pierwszy w historii dla uczestników Festiwalu Kultury Żydowskiej przygotowano tak szeroki i różnorodny program literackich wydarzeń. Wielbicieli literatury zaprosiliśmy na spotkania z najciekawszymi i najgłośniejszymi polskimi pisarzami na czele z Filipem Springerem, Marcinem Wichą, Wojciechem Bonowiczem i Dominiką Słowik. Najmłodsi wzięli udział w specjalnych zajęciach, a seniorzy w trakcie przygotowanych z myślą o nich warsztatów dowiedzieli się, jak rozpocząć swoją przygodę z pisaniem. Odbył się też specjalny spacer po Kazimierzu, w czasie którego zajrzeliśmy do zakamarków dzielnicy w poszukiwaniu najciekawszych miejsc styku z kulturą literacką. Program spotkań stworzony przez Krakowskie Biuro Festiwalowe był realizowany we współpracy z Wydawnictwem Literackim, Wydawnictwem Znak, Znak Emotikon, Karakter oraz Willą Decjusza.

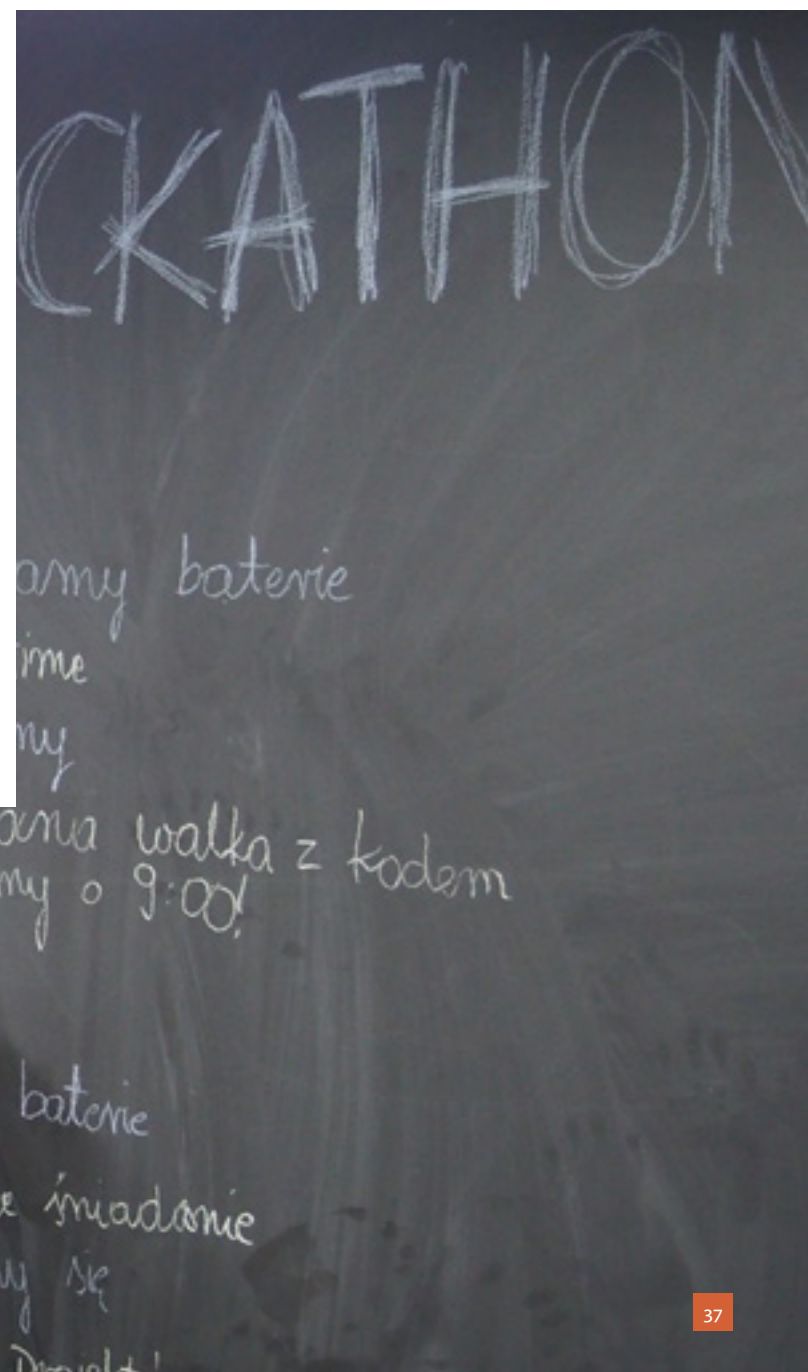
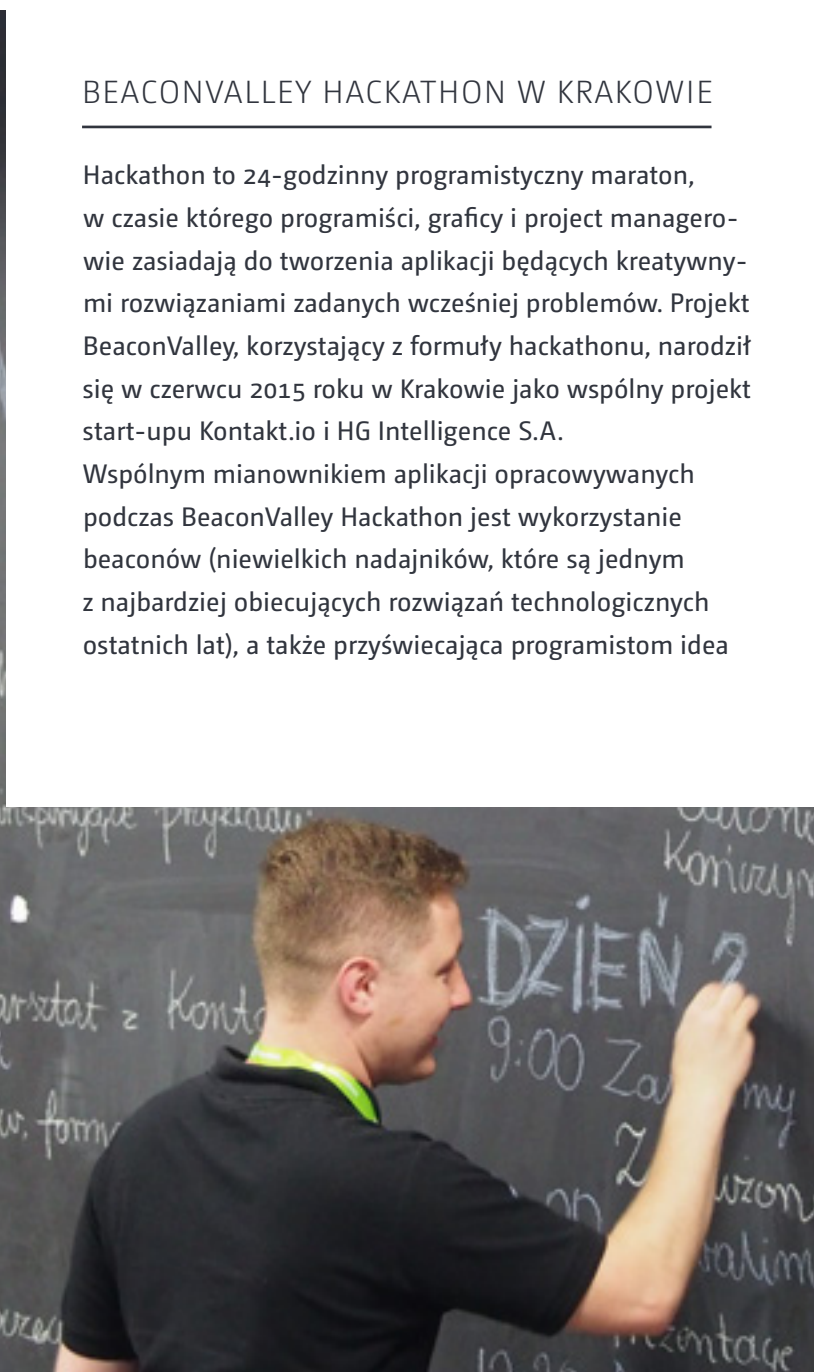
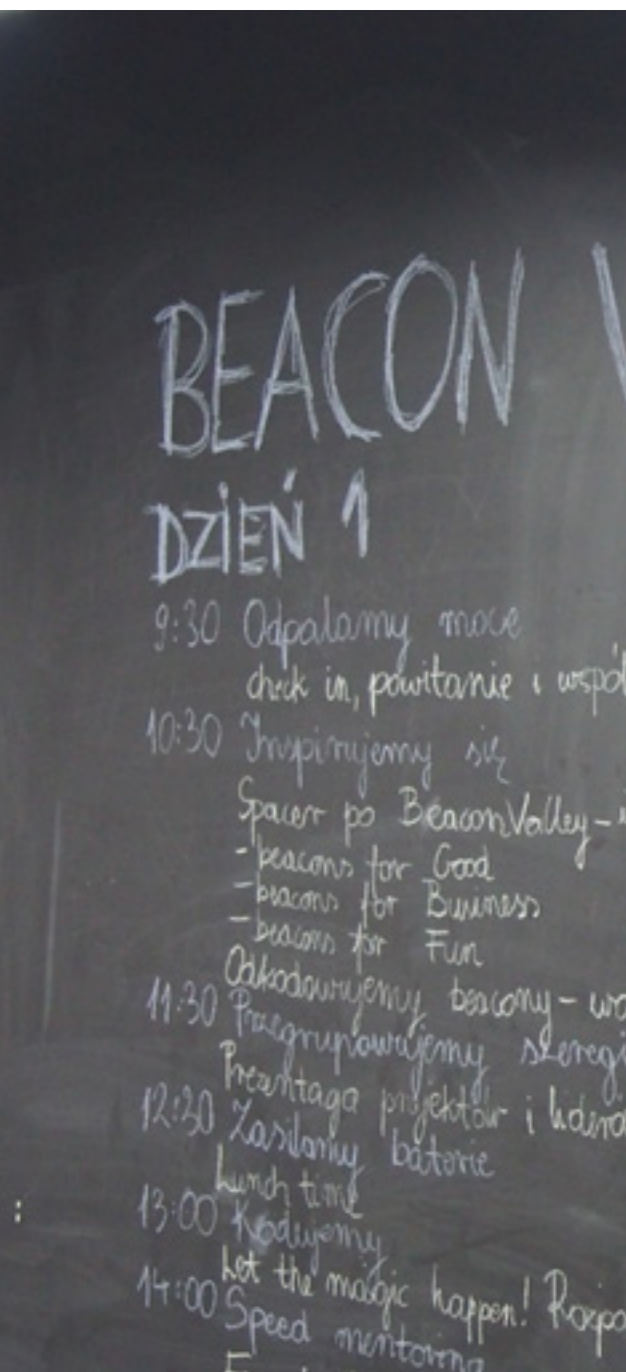
W trakcie festiwalu zainaugurowaliśmy także poświęconą Kazimierzowi odsłonę projektu Kody Miasta, prezentując 20 miejsc i postaci związanych z literacką i historyczną tożsamością dzielnicy, takich jak m.in. Rabin Mojżesz Isserles zwany Remu – najśłynniejszy żydowski uczony z Polski, Miriam Akavia – izraelsko-krakowska pisarka, tłumaczka, była przewodnicząca Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Izraelskiej, czy profesor Julian Aleksandrowicz, lekarz, filozof medycyny, wielki humanista, inspirator i pionier wielu kierunków badawczych. Przez cały czas trwania Festiwalu na widzów czekała również specjalna czytelnia, którą wypełniło 700 książek przekazanych przez wydawców z całego kraju – partnerów przedsięwzięcia.

BEACONVALLEY HACKATHON W KRAKOWIE

Hackathon to 24-godzinny programistyczny maraton, w czasie którego programiści, graficy i project managerowie zasiadają do tworzenia aplikacji będących kreatywnymi rozwiązaniami zadanych wcześniej problemów. Projekt BeaconValley, korzystający z formuły hackathonu, narodził się w czerwcu 2015 roku w Krakowie jako wspólny projekt start-upu Kontakt.io i HG Intelligence S.A.

Wspólnym mianownikiem aplikacji opracowywanych podczas BeaconValley Hackathon jest wykorzystanie beaconów (niewielkich nadajników, które są jednym z najbardziej obiecujących rozwiązań technologicznych ostatnich lat), a także przyświecająca programistom idea

CZERWIEC

smart city, realizowana w czterech kategoriach: zdrowie, kultura, transport oraz handel. Impreza skupia informatyków, biznes i przedstawicieli miast, wpisując się w projekt stworzenia w Krakowie nowoczesnej doliny beaconów jako innowacyjnej infrastruktury technologicznej.

W roku 2015 odbyły się dwie odsłony tego wydarzenia. W dniach 27–28 czerwca miał miejsce krakowski hackathon Beacon Valley, który zakończył się niewątpliwym sukcesem – wzięło w nim udział ponad 100 uczestników, a 16 projektów doczekało się działającego prototypu. Później, 21–22 listopada, Miasto Literatury UNESCO wzięło udział w światowej edycji wydarzenia, odbywającej się w czterech metropoliach na świecie jednocześnie (oprócz Krakowa były to Nowy Jork, Londyn i Guadalajara).

Jako współorganizator, Krakowskie Biuro Festiwalowe zaproponowało trzy zadania: dotyczące sieci miejsc należących do Miasta Literatury, literackich szlaków i projektu CzytajPL!. Informatycy z entuzjazmem podejmowali temat kultury, a owocem hackathonów jest m.in. współpraca z zespołami przy grach miejskich z wykorzystaniem beaconów. Jedną z nich jest „Cała naprzód” – oficjalna aplikacja Festiwalu Conrada i jednocześnie pierwsza gra miejska w przestrzeni Krakowa wykorzystująca technologię beaconów.

LIPIEC

RADA MIASTA KRAKOWA POWIEDZIAŁA „TAK” DLA PRZYSZŁOŚCI LITERATURY I CZYTELNICTWA

9 lipca Rada Miasta Krakowa przegłosowała projekty miejskiej Nagrody Conrada oraz zarządziła opracowanie programu wsparcia działalności kulturalnej w księgarniach. Przyjęta uchwała zobowiązała Prezydenta Krakowa do opracowania otwartego konkursu na do-

finansowanie tego typu działalności. To pierwsze takie rozwiązanie w Polsce. Ponadto poszerzenia doczekał się zapis w uchwale uprawniającej księgarnie do ubiegania się o preferencyjny czynsz w lokalach miejskich. Do tej pory mogły z niego korzystać księgarnie prowadzące wyłącznie sprzedaż książek. Rada Miasta zadecydowała, że 1/3 standardowej stawki rynkowej przysługiwać też będzie kawiarnio-księgarniom.

Rada ustanowiła również Nagrodę Conrada – pierwsze

polskie wyróżnienie literackie dla debiutantów. Wyjątkowość tego wyróżnienia polega na jego osadzeniu w kontekście rynku książki. Nagroda ma zachęcić wydawców do publikowania dzieł nowych autorów i wzbogacania rynku wydawniczego.

Rada Miasta żywo debatowała też o rezolucji wspierającej prace nad Ustawą o Stałej Cenie Książki. Dyskusja wpisała się w ogólnopolską debatę nad ważnym projektem, którego ewentualne uchwalenie zostało

jednak odłożone na kolejną kadencję Sejmu. Wzorowana na pozytywnych doświadczeniach Niemiec, Francji i większości krajów europejskich ustawa zobowiązuje wydawców do ustalenia na okres jednego roku jednolitej ceny końcowej książki obowiązującej we wszystkich kanałach sprzedaży – wielkich sieciach księgarskich i małych autorskich księgarniach, w supermarketach i księgarniach internetowych.

KURS KREATYWNEGO PISANIA

We wrześniu wystartował pierwszy Kurs Kreatywnego Pisania pod szyldem Miasta Literatury UNESCO – projekt skierowany do osób pragnących zdobywać literackie umiejętności od mistrzów pisarskiego rzemiosła. Dzięki obejmującemu sześć intensywnych weekendowych spotkań kursowi uczestnicy rozwinęli warsztat, przeżyli niesamowite spotkania z wybitnymi twórcami-praktykami i zdobyli mnóstwo przydatnej wiedzy na temat tego, jak przejść przez cały proces wydawniczy i przebić się ze swoim dziełem na niełatwym rynku książki. Zajęcia prowadzili czołowi polscy auto-

rzy, m.in. autor kultowych kryminałów Marek Krajewski i nominowany do Paszportu Polityki Wit Szostak, a także Izabela Szolc. Do tego wiedzę podzielili się świetni eksperci z branży wydawniczej: Magda Dębowska z Karakteru – ekspert od prawa autorskiego, Filip Modrzejewski, uchodzący za jednego z najlepszych redaktorów w kraju, czy Marcin Baniak, dyrektor promocji w Wydawnictwie Literackim; a ponadto agenci literaccy, psycholog twórczości, a nawet specjalista od budowania wizerunku. Wykład mistrzowski wieńczący kurs poprowadził zaś sam Jonathan Franzen, jeden z najwybitniejszych obecnie amerykańskich pisarzy.

KURS KREATYWNEGO PISANIA

Miasta Literatury UNESCO

KURS KREATYWNEGO PISANIA

Miasta Literatury UNESCO

„Czytanie jest dla mnie jak
zbilansowana dieta.

Jeśli wychodzą mi zdania zbyt
rozlazłe, zbyt barokowe, odkładam,
powiedzmy tłustego Fostera Wallace'a
i biorę obfitego w błonnik Kafkę”

Zadie Smith

Przedsięwzięciu od początku towarzyszyło ogromne zainteresowanie – organizatorzy otrzymali ponad 100 zgłoszeń osób z całej Polski, z których na podstawie przesłanych opowiadań wybrano najbardziej uzdolnio-

nych uczestników. O determinacji i entuzjazmie kursantów świadczy fakt, że spośród piętnastu uczestników połowa dojeżdżała do Krakowa z Warszawy, Poznania, Łodzi czy Przemysła.

SAGA – WARSZTATY PISARSKIE DLA SENIORÓW

„SAGA – warsztaty kreatywności” to projekt realizowany przez Stowarzyszenie Willa Decjusza od 2012 roku. W ramach jesiennej edycji projektu odbyło się 11 spotkań – każde poświęcone konkretnej umiejętności pisarskiej. Uczestniczki i uczestnicy projektu w czasie warsztatów kreatywnego pisania i spotkań literackich ze znanymi pisarzami i dziennikarzami, poznawali techniki oraz tworzyli teksty artystyczne i użytkowe. W gronie absolwentów warsztatów SAGA jest już ponad 150 osób, które kontynuują przygodę z pisaniem rozpoczętą w Willi Decjusza. Praktyczne umiejętności, wprowadzające do świata własnej twórczości literackiej, uczestnicy i uczestniczki projektu zdobywają w formie warsztatów prowadzonych przez znakomitych specjalistów – pisarzy i dziennikarzy, a także podczas Salonów Literackich, których gośćmi byli m.in. Dorota Maśłowska, Magdalena Tulli, Wojciech Jagielski, ks. Adam Boniecki, Andrzej Muszyński, Michał Olszewski, Magdalena Kicińska.

PAŹDZIERNIK

FESTIWAL CONRADA

Siódma edycja Festiwalu Conrada była pod wieloma względami przełomowa. Organizatorzy, Krakowskie Biuro Festiwalowe i Fundacja Tygodnika Powszechnego, wykazali się świetnym wyczuciem – zaproszona przez nich Swietłana Aleksijewicz tuż przed Festiwalem otrzymała literacką nagrodę Nobla. Zainteresowanie spotkaniem „Rosja nie ma w sobie nic z kobiety” było ogromne (słuchacze wypełnili ponadtyśiąc osobową widownię Auditorium Maximum po brzegi!), a wizyta białoruskiej pisarki i dziennikarki była jednym z najważniejszych wydarzeń dla życia literackiego w Polsce w 2015 roku.

7 dni, Ponad 100 wydarzeń, 150 gości. Festiwal obfitował w niezapomniane spotkania, które ściągały do Pałacu pod Baranami prawdziwe tłumy. Dwukrotnie mieliśmy okazję słuchać Jonathana Franzena – amerykański pisarz od razu zdobył serce publiczności. Stało się tak również na spotkaniu z Hanną Krall, wybitną postacią polskiego reportażu, której współtłumaczkami byli Mariusz Szczygieł i Wojciech Tochman. Gościliśmy również m.in. Olę Tokarczuk, Wiesława Myślińskiego, Hoomana Majda, Kamela Daouda, Györgyego Spiró i wielu innych.

Jeszcze bardziej niż w poprzednich latach, na Festiwalu świat literacki przenikał się z innymi dziedzinami sztuki i wyobraźni, a szczególnie z wirtualną rzeczywistością. Do sztuk pięknych i filmu dołączyły gry wideo – dzięki Igorowi Sarzyńskiemu i Jakubowi Szamałkowi z CD Projekt RED dowiedzieliśmy się (i to również od strony praktycznej), jak to jest pisać scenariusze do gier, wlicza-

jąc w to takie superprodukcje, jak *Wiedźmin 3: Dziki gon.* Już po raz kolejny na Festiwalu odbyło się też pasmo dziecięce – młodzi uczestnicy mieli okazję nie tylko dowiedzieć się o tym, jak wyglądały dawniej podróże, ale także przygotować własnoręcznie mapę oraz wziąć udział w warsztatach literackich. W paśmie filmowym szczególnym wydarzeniem była obecność Margarette

von Trotty, która przedstawiła trzy filmy o niezwykłych kobietach: Hannie Arendt, Róży Luksemburg i Hildegardzie z Bingen. W tegorocznej edycji Festiwalu odbyły się także wystawy: „Hannah Arendt. Ufność w człowieczeństwo”, „Nieopowiedziane. Jan Peter Tripp”, „Portret literatury. Wystawa zdjęć Gisèle Freund”, „Emeryty”, „WOJNA!”, oraz wystawa obrazów Ewy Mańkowskiej.

NAGRODA CONRADA

W 2015 roku po raz pierwszy przyznana została Nagroda Conrada – przeznaczona wyłącznie dla debiutantów, pierwsze takie wyróżnienie na mapie polskich nagród literackich. Patronem nagrody jest Joseph Conrad, jeden z najwybitniejszych pisarzy nowoczesnych, który rozpoczął swą międzynarodową karierę literacką po wyjeździe z Krakowa. Fundatorem i organizatorem nagrody jest Miasto Kraków, a partnerami Instytut Książki, Fundacja Tygodnika Powszechnego i Krakowskie Biuro Festiwalowe. Zwycięską książką okazała się *Alicyjka* Liliany Hermetz, przejmująca, wielopoziomowa i różnorodna opowieść o skomplikowanej relacji między matką a córką i trudnym odbudowywaniu własnej tożsamości. Została ona wyłoniona przez festiwalową publiczność i czytelników w internetowym głosowaniu spośród pięciu książek wybranych przez kapitułę konkursu. Nagroda w wysokości 30 000 zł została wręczona na uroczystej gali w ostatni dzień Festiwalu Conrada. Galę uświetnił wykład Jonathana Franzena pt. „Jak pisać?”.

Autorka zwycięskiej powieści jest kulturoznawczynią i teatrolożką. Studiowała język, literaturę i cywilizację francuską na Uniwersytecie w Strasburgu. Ukończyła także studia MBA oraz studia podyplomowe „Projektowanie kultury”.

PASMO „PRZEMYSŁY KSIĄŻKI”

W ramach Festiwalu Conrada dużym zainteresowaniem cieszyło się pasmo Przemysły Książki, a zwłaszcza cykl „Książka: produkt zwiększonego ryzyka” – poświęcony mechanizmom rządzącym pozycją książki na rynku. Dyskusje, w których uczestniczyli księgarze, wydawcy, redaktorzy, edytorzy, graficy i inne osoby biorące udział

w procesie wydawniczym, przyniosły świeże spojrzenie na sytuację książki w naszym kraju. Do najciekawszych punktów programu należały spotkania z Marcinem Wilkiem z cyklu „Książka: produkt zwiększonego ryzyka” czy rozmowa z Magdaleną Parys pt. „Niemcy: dobre praktyki”. Słuchacze debaty „Tłumaczkini” z udziałem Justyny Czechowskiej, Joanny Kornaś-Warwas oraz Katarzyny Krzyżewskiej poznali specyfikę pracy i zawodowe dyle-

maty osób zajmujących się na co dzień literackim przekładem.

Pasmo „Przemysły książki” dostarczyło ciekawych propozycji, zwłaszcza inspirowanych sprawdzonymi w innych krajach rozwiązaniami. Cały czas współpracujemy z twórcami pasma – i będziemy rozwijać ten ciekawy projekt również poza Festiwalem.

PROMOTORZY DEBIUTÓW

Zainaugurowany w czerwcu 2015 roku przez Instytut Książki i Fundację Tygodnika Powszechnego program Promotorzy Debiutów skierowany jest do oficyn wydawniczych, które zdecydowały się na publikację debiutanckiego utworu (powieści, zbioru opowiadań lub esejów, tomu wierszy, książki dla dzieci, a nawet powieści graficznej), ale nie mają w swoich zasobach finansowych wystarczających środków na pokrycie kosztów wydawniczych. Jest on elementem programu wsparcia debiutów literackich w Krakowie, w skład którego wchodzi również Nagroda Conrada i Kurs Kreatywnego Pisania Miasta Literatury UNESCO.

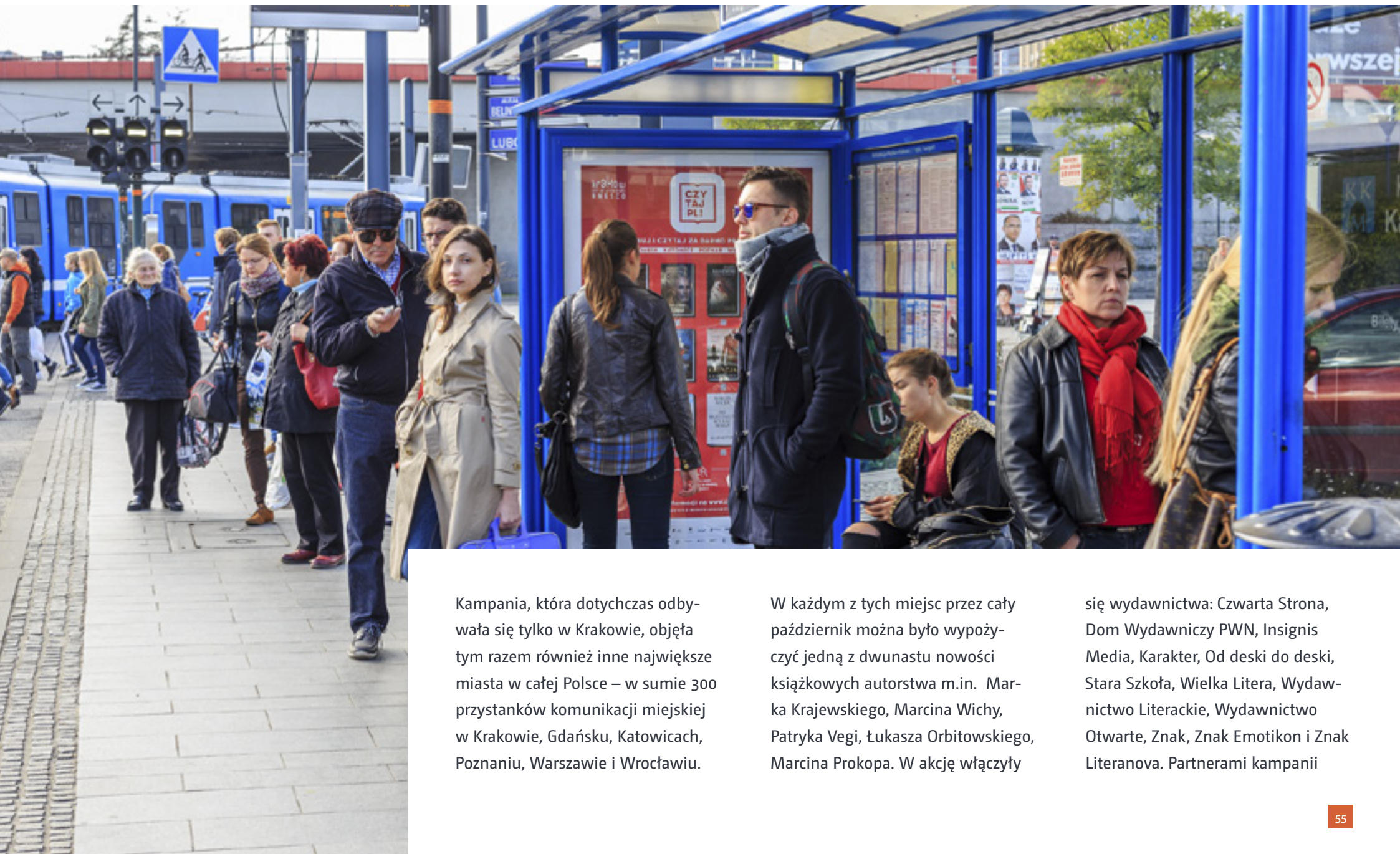

Na posiedzeniu, które odbyło się dnia 20 października, jury I edycji Konkursu Promotorzy Debiutów 2015 wyłoniło pięciu Laureatów Nagrody Głównej oraz jednego Laureata Nagrody Specjalnej Krakowa – Miasta Literatury UNESCO. Nagrodę główną zdobyli: Michał Szymański (*Przebicia*), Sabina Jakubowska (*Dom na Wschodniej*), Patrycja Prochot-Sojka (*Baj-o-Dużenie*), Anna Król (*Rzeczy. Iwaszkiewicz intymnie*) oraz Rafał Niemczyk (*Mama umiera w sobotę*). Laureatem Nagrody Specjalnej Krakowa – Miasta Literatury UNESCO (ufundowanej przez Krakowskie Biuro Festiwalowe) został Tomasz Wiśniewski (*O pochodzeniu łajdaków*).

OGÓLNOPOLSKA AKCJA CZYTAJPL!

CzytajPL! to największa akcja promująca czytelnictwo w Polsce i pierwsza tego typu na świecie. Dzięki niej przystanki komunikacji miejskiej zamieniają się w wypożyczalnię e-booków. Aby z nich skorzystać, wystarczy pobrać aplikację mobilną, a następnie zeskanować przy jej pomocy kod QR umieszczony na plakacie przy okładce danej książki. Akcja została stworzona przez Krakowskie Biuro Festiwalowe oraz platformę Woblink.com. Projekt dofinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Promocja Czytelnictwa.

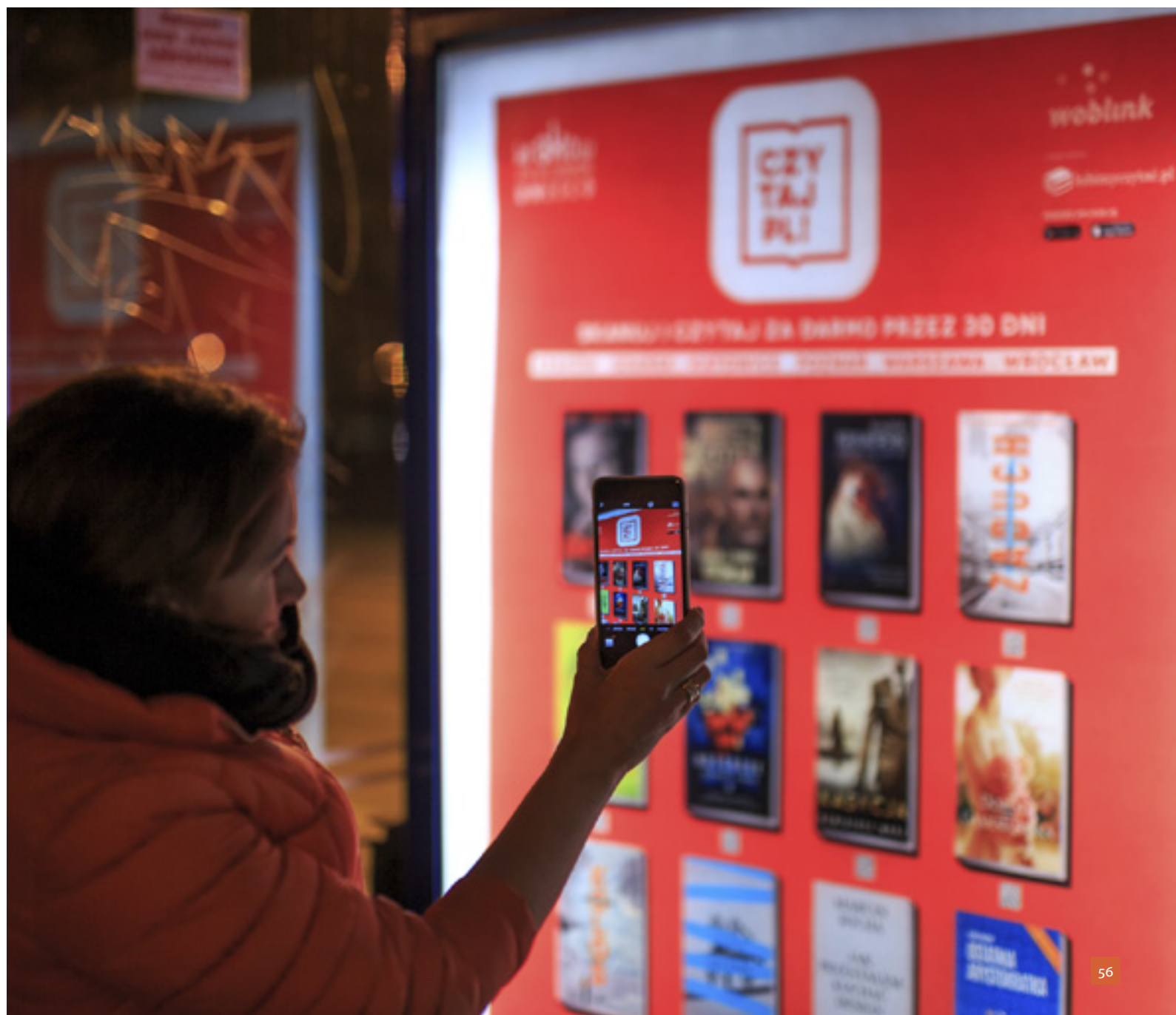
Kampania, która dotychczas odbywała się tylko w Krakowie, objęła tym razem również inne największe miasta w całej Polsce – w sumie 300 przystanków komunikacji miejskiej w Krakowie, Gdańsku, Katowicach, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu.

W każdym z tych miejsc przez cały październik można było wypożyczyć jedną z dwunastu nowości książkowych autorstwa m.in. Marka Krajewskiego, Marcina Wichy, Patryka Vegi, Łukasza Orbitowskiego, Marcina Prokopa. W akcję włączyły

się wydawnictwa: Czwarta Strona, Dom Wydawniczy PWN, Insignis Media, Karakter, Od deski do deski, Stara Szkoła, Wielka Litera, Wydawnictwo Literackie, Wydawnictwo Otwarte, Znak, Znak Emotikon i Znak Literanova. Partnerami kampanii

były: Instytut Książki, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, KGHM, Lubimyczytać.pl, jakdojade.pl i RMF Classic.

O wielkim sukcesie przedsięwzięcia świadczą wyniki. Sama aplikacja została pobrana 10 000 razy, a czytelnicy wypożyczyli 20 000 e-booków i ich fragmentów. Akcja CzytajPL! odbiła się szerokim echem w ogólnopolskich i lokalnych mediach, gdzie pojawiło się 500 materiałów na jej temat – nie mówiąc już o tysiącach pozytywnych komentarzy samych czytelników w mediach społecznościowych.

NOC POEZJI

W nocy z 3 na 4 października miłośnicy poezji zostali zaproszeni na poetycką ucztę: już po raz piąty, w ramach cyklu Krakowskie Noce, odbyła się w Krakowie Noc Poezji. Głównym punktem programu Nocy Poezji 2015 było przygotowywane specjalnie na tę okazję plenerowe widowisko multimedialne na krakowskim Rynku Głównym *Neomonachomachia* według scenariusza Bronisława Maja, na podstawie tekstów Ignacego Krasickiego i Bronisława Maja, w reżyserii Jerzego Zonia, z udziałem artystów Teatru KTO.

W ramach Nocy Poezji zorganizowano również wiele spotkań z poetami i z poezją, warsztatów słowa – w tym spotkania z Marzanną Kielar i Agnieszką Kuciak, a także spotkanie z laureatem Konkursu im. Anny Świrszczyńskiej na książkowy debiut poetycki Patrykiem Czarkowskim i promocja jego tomiku.

Nie zabrakło poetyckich eksperymentów – Fundacja Ha!art przygotowała m. in. wystawę glitch artu oraz gier inspirowanych wierszami. Specjalne projekty na tegoroczną Noc Poezji przygotowały także Fundacja Miasto Literatury, Teatr Nowy, Stowarzyszenie Fragile i Śródmiejski Ośrodek Kultury (Transpoetica).

Tegoroczną edycję poprzedziła ogólnopolska konferencja naukowa poświęcona twórczości Ewy Lipskiej pod hasłem: *Wyżynna prowincja, czyli Wyobraźnia*, organizowana we współpracy z Wydziałem Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego i Śródmiejskim Ośrodkiem Kultury. W Sali Obrad krakowskiego Magistratu odbyło się spotkanie poświęcone poezji Rafała Wojaczka. Gdyby żył, w 2015 roku obchodziłby 70 urodziny. Wiersze Rafała Wojaczka czytali wybitni polscy poeci: Ryszard Krynicki, Jerzy Kronhold, Julian Kornhauser, Leszek Aleksander Moczulski, Józef Baran, Krzysztof Lisowski, Stanisław Stabro, Jan Polkowski, Adam Ziemianin. Spotkanie poprowadził Bronisław Maj.

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL LITERACKI HA!WANGARDA 2015

Ha!wangarda to festiwal-laboratorium nastawiony na wytwarzanie i prezentację awangardowej, eksperymentalnej literatury oraz jej analiz. Co roku do stałych działań w jej trakcie należą pokazy twórczości cyfrowej, media art show, prezentacje multimedialne,

warsztaty oraz spotkania z twórcami. Festiwal przedstawia odmiany i gatunki literatury cyfrowej, autorskie podejścia do medium książki, literaturę wizualną oraz pisarzy i pisarki, którzy dopiero wchodzą na literacki rynek. Stawia też na łączenie teorii z praktyką. W edycji z 2015 roku do Krakowa został zaproszony Scott Rettberg, współtwórca Electronic Literature Organization, jeden z najważniejszych amerykańskich badaczy

i twórców mediów cyfrowych. Podczas trwającego 3 wieczory Media Art Show twórcy festiwalu zaprezentowali wyselekcjonowane najnowsze prace 23 artystów i kolektywów twórczych, zorganizowali warsztaty używania platformy Twine oraz warsztaty literatury wzbogaconej. Festiwal promował książki teoretyczne: *Liberackość dzieła literackiego* Agnieszki Przybyszewskiej i *Sztuka przegrywania. Esej o bólu, jaki wywołują gry wideo* Jespera Juula – najbardziej inspirującego dzisiaj badacza w polu *game studies*. W jego trakcie miała też miejsce premiera najnowszego tomu poezji Zenona Fajfera *Widok z głębokiej wieży* i powieści wizualnej *Renata* Bolesława Chromego.

KRAKOWSKI FESTIWAL AMATORÓW STRACHU, OBRZYDZENIA I NIEPOKOJU KFASON 2015

W Artetece WBP 17 października miała miejsce trzecia KFA-SONu, festiwalu poświęconego tematyce grozy w literaturze. Mimo młodej formuły, wydarzenie zdobyło już wielu wiernych fanów i nieustannie przyciąga nowych! Uczestnicy festiwalu mieli wyjątkową okazję, by spotkać się m.in. ze Stefanem Dardą, autorem serii książek *Czarny Wygon* o przeklętej wiosce na Roztoczu, Robertem Szmidtem, który w *Szczurach Wrocławia* roztoczył wizję polskiej apokalipsy zombie, czy Andrzejem Pilipiukiem, twórcą postaci Jakuba Wędrowczyza – zawistnego, mściwego kmiota, bimbrownika i egzorcysty. Odbyła się również dyskusja panelowa z autorkami polskiej literatury grozy: Magdaleną Kałużyńską, Izabelą Szolc, Aleksandrą Zielińską, Carlą Mori, Sylwią Błach i Pauliną Król. Specjalnym wydarzeniem muzycznym były występy autora cyklu *Pan na Wisiołkach* Piotra Kulpy oraz krakowskiego zespołu Cry of Pain.

MIĘDZYNARODOWE TARGI KSIĄŻKI W KRAKOWIE

Była to już 19. – i tradycyjnie rekordowa edycja najważniejszych targów książki w kraju. Około 68 tysięcy zwiedzających spotkało się w trakcie trwającego 4 dni wydarzenia ze swoimi ulubionymi autorami. Na targach stało się 700 wystawców z 27 krajów. Targi Książki to również ważne w kontekście rynkowym spotkania bran-

żowe, w tym roku m.in. poświęcone projektowi ustawy o stałej cenie książki czy Ogólnopolskiej Bazie Księgarń, organizowane przez Polską Izbę Książki. Podczas uroczystej gali ogłoszono 18. laureata Konkursu o Nagrodę im. Jana Długosza, która popularyzuje i nagradza dzieła humanistyczne wnoszące istotny wkład

w rozwój nauki i kultury. Laureat Nagrody otrzymuje nagrodę pieniężną oraz statuetkę dłuta prof. Bronisława Chromego. Nagrodę otrzymał prof. Michał Głowiński za książkę *Rozmaitości interpretacyjne. Trzydzieści szkiców*,

zbiór fascynujących tekstów-odczytań dzieł literackich bardziej i mniej znanych autorów. Po raz pierwszy na targach stworzono Salonik Literacki, gdzie w miłej atmosferze odwiedzający mogli spotkać się z pisarzami,

oraz Salon Komiksu. Miał także miejsce zjazd blogerów piszących o książkach, podczas którego przyznano wyróżnienie Literacki Blog Roku 2015. Zdobyła je Olga Kowalska, autorka bloga „Wielki Buk”.

NAGRODA IM. WISŁAWY SZYMBORSKIEJ

25 października po raz trzeci przyznano najważniejszą i najwyższą nagrodę literacką w kraju, ufundowaną na mocy testamentu zmarłej Noblistki. Podczas uroczystej gali, która odbyła się w Centrum Kongresowym ICE Kraków, ogłoszono nazwiska tegorocznych laureatów. Podobnie jak w pierwszej edycji, kapituła zdecydowała się przyznać nagrodę ex aequo – dla Romana Honeta za tom *świat był mój* oraz dla Jacka Podsiadły za tom *Przez sen*. Każdy ze zwycięzców otrzymał 100 000 zł oraz statuetkę autorstwa Terenu Prywatnego inspirowaną jednym z kolaży fundatorki. Galę poprowadziła Sonia Bohosiewicz, a uroczystość zakończył koncert krakowskiego zespołu F.O.U.R.S. Collective.

NAGRODA „GLORIA ARTIS”

Siedmiu znakomitych poetów, nauczycieli akademickich, krytyków i tłumaczy blisko związanych z Krakowem otrzymało w 28 października Medale „Zasłużony Kulturze *Gloria Artis*” z rąk Prezydenta Krakowa Jacka Majchrowskiego. Byli wśród nich: Józef Baran, Stanisław Stabro, Krzysztof Lisowski, Gabriela Matuszek, Beata Szymańska-Aleksandrowicz, Elżbieta Zechenter-Spławińska i Adam Ziemianin.

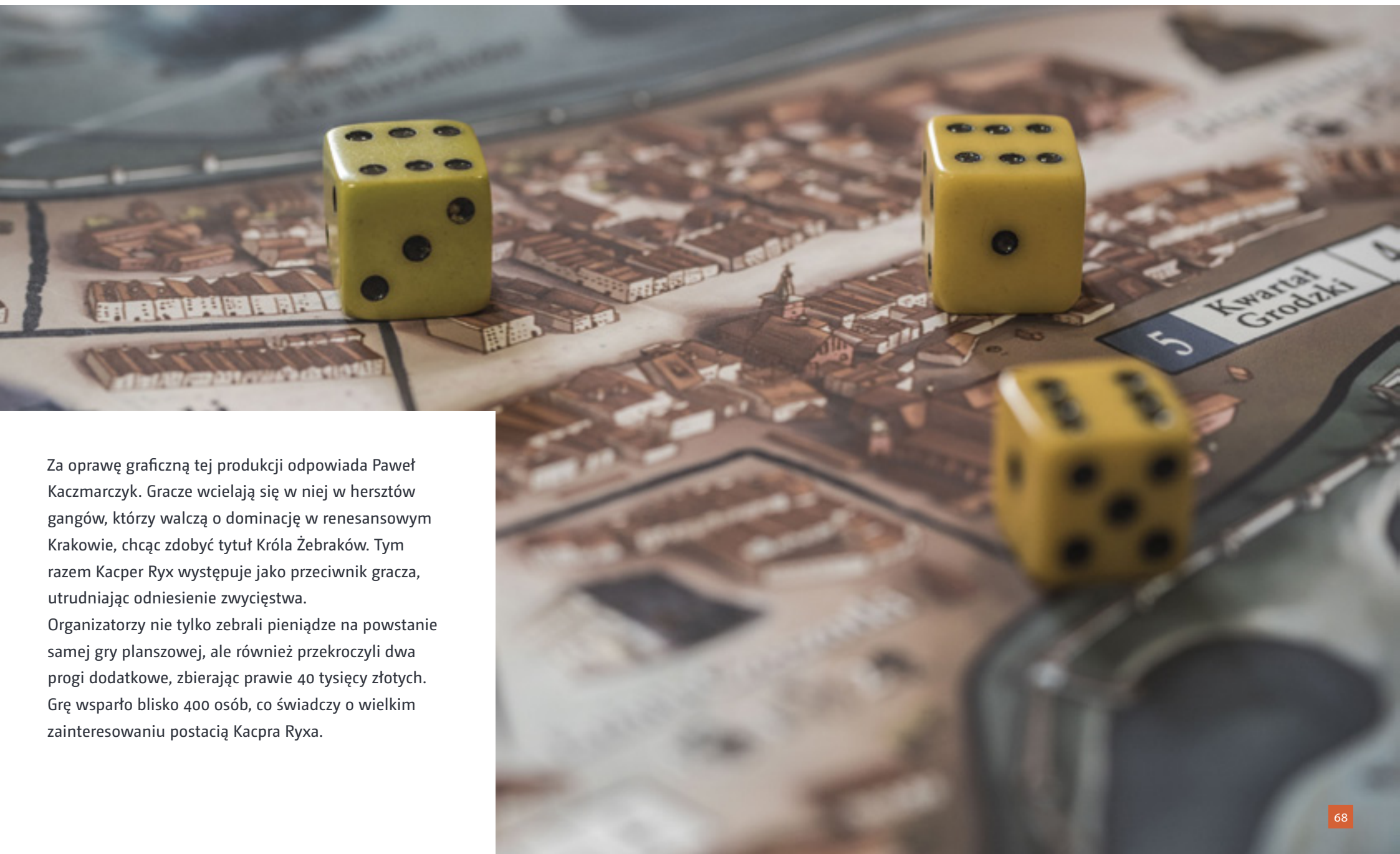
LISTOPAD

AKCJA CROWDFUNDINGOWA „KACPER RYX I KRÓL ŻEBRAKÓW”

Kacper Ryx to postać ze świata wykreowanego przez Mariusza Wollnego tworzącego opowieści o XVI-wiecznym żaku Akademii Krakowskiej, który rozwiązuje zagadki kryminalne i przeżywa ekscytujące przygody w łotrzykowskim światku Krakowa. 15 listopada z ogromnym sukcesem zakończyła się kampania „Kacper Ryx i Król Żebraków” na platformie crowdfundingowej Wspieram.to, zbierająca pieniądze na wydanie strategicznej gry planszowej rozgrywanej się w uniwersum Wollnego.

Za oprawę graficzną tej produkcji odpowiada Paweł Kaczmarczyk. Gracze wcielają się w niej w hersztów gangów, którzy walczą o dominację w renesansowym Krakowie, chcąc zdobyć tytuł Króla Żebraków. Tym razem Kacper Ryx występuje jako przeciwnik gracza, utrudniając odniesienie zwycięstwa. Organizatorzy nie tylko zebrali pieniądze na powstanie samej gry planszowej, ale również przekroczyli dwa progi dodatkowe, zbierając prawie 40 tysięcy złotych. Grę wsparło blisko 400 osób, co świadczy o wielkim zainteresowaniu postacią Kacpra Ryxa.

CZYTAJ LOKALNIE

By wspierać lokalne czytelnictwo, zorganizowaliśmy ogólnomiejską akcję promocji księgarni jako ważnych centrów kultury i miejsc kształtowania więzi społecznych. W porozumieniu z księgarzami przygotowaliśmy wyjątkowy gadżet: torbę zaprojektowaną przez Przemka Dębowskiego, wybitnego grafika i projektanta okładek książek. To prezent, który czytelnicy mogli otrzymać przy

zakupie przynajmniej trzech książek w 34 księgarniach uczestniczących w akcji. Torby spotkały się z ogromnym zainteresowaniem – wszystkie 2500 rozeszło się błyskawicznie.

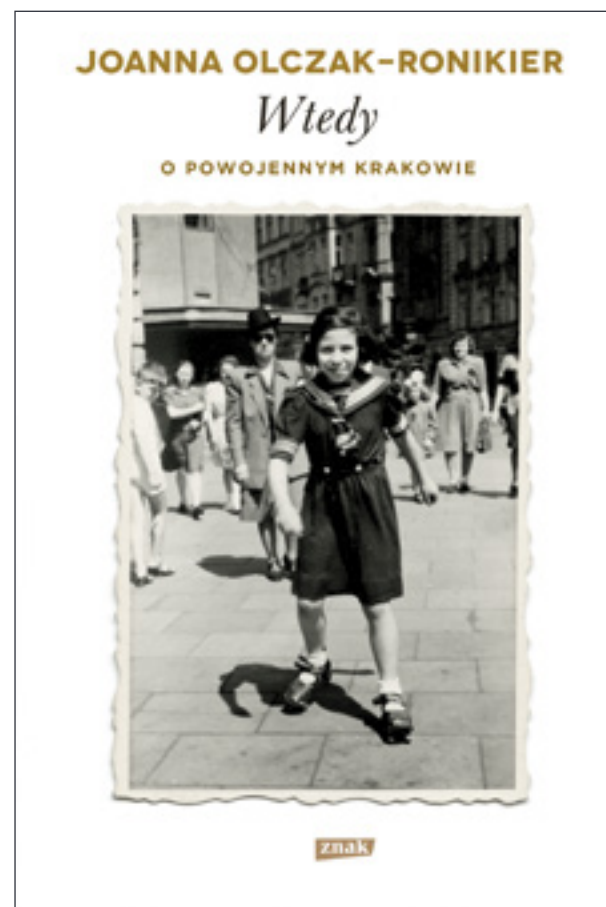
Przygotowaliśmy również serię wywiadów z pracownikami i wyjątkowymi przyjaciółmi-bywalcami ośmiu krakowskich księgarni: De Revolutionibus, Bonobo, Massolitu, Pod Globusem, Lokatora, Ha!artu, Matrasu przy Rynku Głównym i antykwariatu Rara Avis przy ul.

Szpitalnej. O tym, dlaczego warto odwiedzać i wspierać takie miejsca, opowiedzieli m.in.: Tomasz Pindel, Mateusz Pakuła, Zośka Papużanka, Ziemowit Szczerek, Wojciech Bonowicz i prof. Aleksander Krawczuk.

PREMIERA KSIĄŻKI JOANNY
OLCZAK-RONIKIER,
LAUREATKI NAGRODY
LITERACKIEJ NIKE

21 listopada miała miejsce premiera *Wtedy. O powojennym Krakowie*, poruszającej książki Joanny Olczak-Ronikier, laureatki Nagrody Literackiej Nike 2002. Autorka ukazuje w niej powojenny Kraków, w którym jej rodzina odnalazła swoją przystań po latach wyniszczającego konfliktu zbrojnego. Powojenne czterolecie czytelnik ogląda z podwójnej perspektywy: wspomnień dziesięcioletniej wtedy Joasi i dokumentów pieczołowicie przechowanych przez jej matkę i babkę. W krakowskim Domu Lite-

ratów przy ulicy Krupniczej zaczyna-
ją nowe życie i dążą do wskrzesze-
nia rodzinnego wydaw-
nictwa. Powstaje obraz niezwykle:
barwny i nasycony emocjami, a za-
razem precyzyjny jak dzieło histo-
ryka, poruszający i piękny. Pisarka
w mistrzowski sposób pokazuje, jak
wyglądał świat w tym wyjątkowym
czasie, między jednym kataklizmem
a drugim. Patronat nad książką
objęły Kraków Miasto Literatury
UNESCO oraz Krakowskie Biuro Fe-
stiwalowe.

GRUDZIEŃ

ŚWIĄTECZNY KIERMASZ KSIĄŻKI

Podczas Świątecznego Kiermaszu Książki, organizowanego przez Księgarnię Pod Globusem i Wydawnictwo Literackie, na dwa grudniowe tygodnie stary Dworzec PKP zamienił się w największą księgarnię w Krakowie. Oferta najpopularniejszych wydawnictw w Polsce stała się dostępna w jednym miejscu – nowości, bestsellery i książki przecenione. Oprócz tego odbywały się warsztaty dla dzieci (artystyczne, florystyczne, filmowe i edukacyjne), stworzono też strefę relaksu przygotowaną przez Krakowskie Biuro Festiwalowe oraz Kraków Miasto Literatury UNESCO – można tam było spędzić miłą chwilę z książką na wygodnych sofach.

PROJEKTY CAŁOROCZNE

Multipoezja

ICORN

Kody Miasta

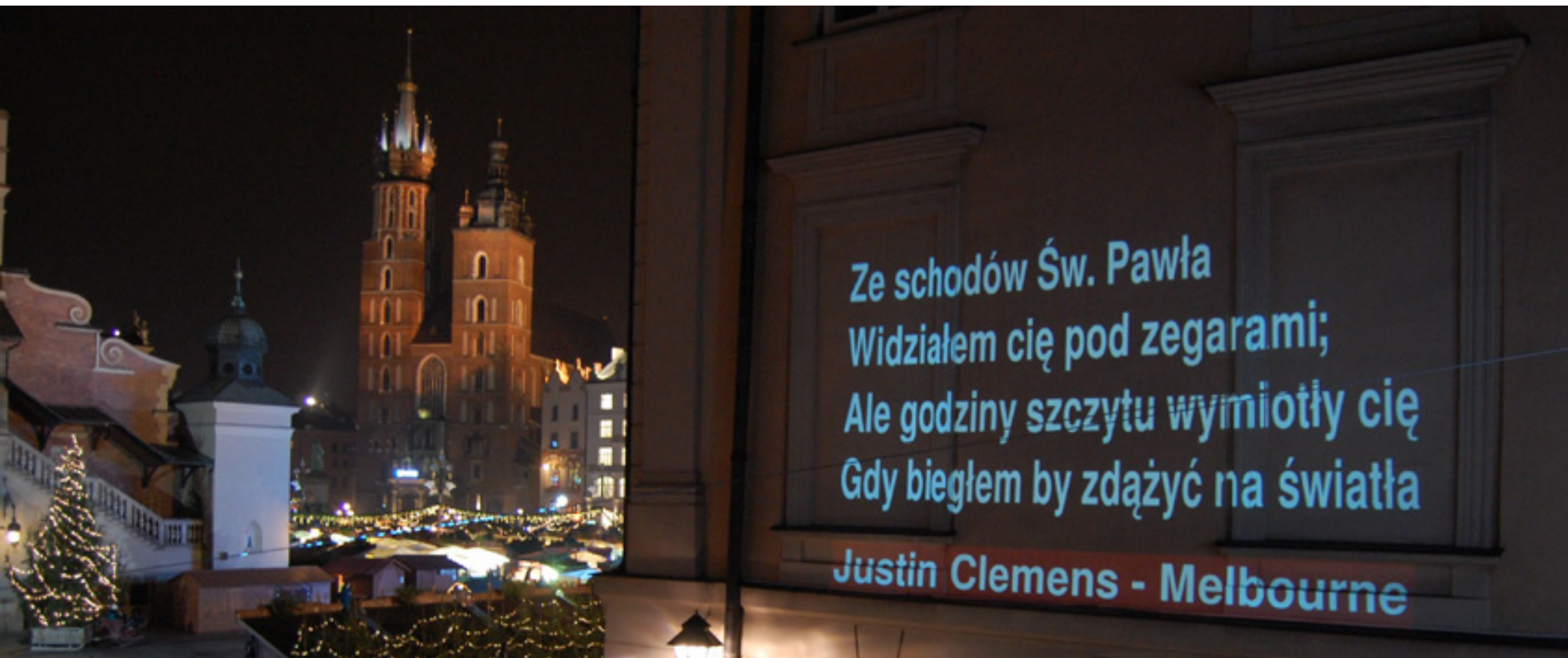
Drugie Życie Książki

LiteraTURA

Book's Not Dead

Spacery Literackie

Konkurs na Czytelnika Roku

MULTIPOEZJA Z MIASTAMI LITERATURY

Od 1 maja w samym centrum Krakowa, na rogu Rynku Głównego i ulicy Brackiej, można było przeczytać wiersze z jedenastu Miast Literatury UNESCO. Organizatorami literackiej akcji były Krakowskie Biuro Festiwalowe i Fundacja Poemat. W ramach projektu *Multipoezja*.

Wiersze na murach w każdym pierwszym tygodniu miesiąca na ścianie Kamienicy Potockich przy Rynku Głównym 20 wyświetlane są wiersze z Sieci Miast Kreatywnych w dziedzinie literatury – Dublin, Edynburga, Heidelbergu, Dunedin, Granady, Pragi, Iowa City, Melbourne, Norwich i Reykjavíku. Utwory prezentowane są w polskiej i angielskiej wersji językowej. Akcja jest realizowana już drugi rok z rzędu.

ICORN

Do grona literackich gości Krakowa dołączyła nowa wybitna postać, Aslı Erdoğan. Turecka pisarka przebywała w polskim Mieście Literatury w ramach stypendium ICORN, międzynarodowej sieci miast oferujących azyl pisarzom i obrońcom praw człowieka. Erdoğan grozi aresztowanie w Turcji, stąd potrzeba schronienia i odpowiednich warunków do pracy twórczej. Twórczość pisarska Erdoğan, nieznaną w Polsce i zakazaną w Turcji, była wielokrotnie nagradzana. Wielkim uznaniem cieszy się jej praca dziennikarska, której towarzyszą liczne kontrowersje polityczne. Stypendystka

PROJEKTY CAŁOROCZNE

ICORN opublikowała ponad dwieście artykułów (wiele z nich jest poświęconych krytyce polityków i władz), zarówno w pismach tureckich, jak i międzynarodowych. Teksty Erdoğan były tłumaczone na wiele języków, w tym na francuski, duński, angielski, szwedzki, norweski, bośniacki, niemiecki i bułgarski. Fragmenty prozy Erdoğan wystawiano na scenie w Mediolanie i prezen-

towane w teatrze, a jedno z jej opowiadań doczekało się nawet adaptacji filmowej we Francji. O klasie pisarki świadczy z pewnością fakt, że czasopismo Lire umieściło ją na liście „50 pisarzy przyszłości”, uznając jej twórczość za współczesną klasykę. Od przystąpienia Krakowa do ICORN w 2011 roku, gośćmi naszego miasta w Willi Decjusza byli jak dotąd: de-

portowana z Norwegii Osetynka Maria Amelie, egipski blogger Kareem Amer, w 2013 roku prześladowany pisarz i wydawca z Iranu Mostafa Zamani, a w 2014 Lawon Barszczeuski, białoruski pisarz, tłumacz i działacz na rzecz praw człowieka.

KODY MIASTA

W 2015 roku kolejne kilkadziesiąt miejsc w przestrzeni Krakowa znalazło swoich literackich patronów. Wśród wyróżnionych znaleźli się m.in. Helena Modrzejewska, Andrzej Bursa, Tadeusz Kantor, Izabela Sowa, ksiądz Józef Tischner czy Paweł Włodkowic. Dodatkowo w ramach specjalnej edycji towarzyszącej 25. Festiwalowi Kultury Żydowskiej uhonorowaliśmy 20 miejsc i postaci związanych z literackim dziedzictwem Kazimierza. To już trzecia odsłona projektu Kody Miasta. Łącznie od początku jej trwania na krakowskich Plantach pojawiło się już ponad 160 literackich ławek, którym patronują najwybitniejsi twórcy związani z Krakowem. Wszystkie literackie miejsca i ławki opatrzone zostały specjalnymi tabliczkami, na których obok nazwiska autora znalazł się również specjalny kod QR, prowadzący do multimedialnych treści o pisarzu.

DRUGIE ŻYCIE KSIĄŻKI

W 2015 roku dla wszystkich wielbicieli literatury przeprowadziliśmy 16 edycji jednej z najpopularniejszych w Polsce akcji wymiany książek, w tym już tradycyjnie podczas Festiwalu Conrada, Festiwalu Miłosza czy

Europejskiego Dnia Języków. Ponownie przekonaliśmy się, że książka jest dobra dla każdego, o każdej porze (wymiana późną porą w ramach „Nocy w Bibliotece”) i przy każdej okazji – również przy jedzeniu (specjalne edycje w ramach kulinarnych targów Najedzeni Fest!). Regały Drugiego Życia Książki zagościły również

na Targach Książki i Wiankach, a także w MOC AK-u i Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej. Akcja cieszyła się ogromną popularnością – 2 tysiące ludzi wymieniło się 15 tysiącami książek!

literaTURA

LiteraTURA

W krakowskiej kulturze panuje klęska urodzaju. Trudno narzekać na brak wydarzeń, inicjatyw, przedsięwzięć i pomysłów. Z drugiej strony niełatwo za tym wszystkim nadążyć. Każdy miesiąc, każdy tydzień, każdy kolejny

dzień, przynoszą nowości, o których dowiadujemy się często zbyt późno. Stąd rozwiązanie – LiteraTURA. To inicjatywa, której celem jest integracja całego środowiska literackiego Krakowa. Informacja o wydarzeniach literackich: spotkaniach autorskich, warsztatach, wykładach, spacerach, koncertach czy wystawach zaplanowa-

nych w danym miesiącu w Krakowie, dociera wprost do skrzynek mailowych czytelników. LiteraTURA to narzędzie do planowania i wyszukiwania ciekawostek, na które inaczej mogliby nigdy się nie natknąć.

BOOK'S NOT DEAD

Niecodzienne rozmowy o literaturze, nowości książkowe i szczypta dobrej muzyki – to wszystko czeka słuchaczy w audycji Book's Not Dead na antenie radiofonia.net. Program, którego autorami są Katarzyna Trzeciak i Michał Sowiński, jest emitowany co dwa tygodnie w niedzielę od 18:00 do 19:00. W 2015 roku podczas audycji omawiano takie książki jak *Wschód* Andrzeja Stasiuka, *Uległość* Michela Houellebecqa, *Dracha* Szczepana Twardocha, *Siódmkę* Ziemowita Szczereka czy *Inna Rzeczpospolita jest możliwa* Jana Sowy. Odwiedzili ją również ciekawi goście specjalni: Ziemowit Szczerek, Jakub Baran, Jakub Momro, Jerzy Franczak i inni.

Audycja odbywa się w ramach programu Kraków Miasto Literatury UNESCO.

SPACERY LITERACKIE

Cykl literackich spacerów, które organizujemy od 2014 roku, to wyjątkowa okazja na bliższe poznanie krakowskich autorów oraz książkowych odniesień, anegdot i biograficznych ciekawostek związanych z miejscami,

które mijamy na co dzień. Udział w tych wydarzeniach jest bezpłatny, może się na nie zapisać każdy – wystarczy wysłać zgłoszenie drogą mailową. Literackie spacery są nie tylko swoistym „czytaniem miasta” i przeżywaniem literatury w otaczającej nas na co dzień przestrzeni, ale także szansą na spotkanie osób bliskich pisarzom.

W 2015 roku zorganizowaliśmy dziewięć spacerów, prowadzonych przez profesjonalne przewodniczki m.in. szlakiem krakowskich księgarni, Stanisława Lema, Baltazara Gąbki, Jerzego Pilcha.

KONKURS NA CZYTELNIKA ROKU

Krakowskie biblioteki w sezonie 2014/2015 znowu stały się przestrzenią twórczej rywalizacji – przez cały rok trwał Konkurs na Czytelnika Roku. Jego organizatorami i pomysłodawcami są Urząd Miasta Krakowa, cztery miejskie biblioteki publiczne Krakowa (Krowoderska, Nowohucka, Podgórska i Śródmiejska) oraz Krakowskie Biuro Festiwalowe jako operator programu Miasta Literatury UNESCO.

PROJEKTY CAŁOROCZNE

W konkursie „Czytelnik Roku 2014/2015” zwycięzcami w trzech kategoriach wiekowych zostali: Aleksandra Baran (do lat 9) i Wiktoria Bugaj z Nowohuckiej Biblioteki Publicznej (10–15 lat) oraz Krzysztof Pabiś z Krakowskiej Biblioteki Publicznej (powyżej 15 lat). Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się w sobotę 16 maja w ICE Kraków.

Konkurs ma charakter otwarty, a uczestniczyć w nim mogą wszyscy użytkownicy miejskich bibliotek publicznych Krakowa. Dzięki zaangażowaniu pracowników filii bibliotecznych konkurs cieszy się wielkim powodzeniem – w szranki o tytuł Czytelnika Roku w sezonie 2014/2015 stanęło kilkuset krakowian. Byli wśród nich tacy, dla których pożyczone książki były pierwszymi samodzielnie przeczytanymi w życiu, ale też starsi oraz znacznie starsi – niemal stuletni.

UCHWAŁY DLA KSIĘGARZY

Program dla branż chronionych

W 2009 Rada Miasta Krakowa przyjęła program dla branż chronionych, wśród których znalazły się księgarnie, pod warunkiem, że jedyną formą ich działalności stanowić będzie sprzedaż książek. 8 lipca 2015 roku, m.in. dzięki działaniom Krakowskiego Biura Festiwalowego i części radnych, Rada zaktualizowała uchwałę, dołączając do niej zapisy korzystne dla rozwoju księgarni, dzięki którym prawo do preferencyjnej stawki, wynoszącej w zależności od miejsca nawet 1/3 czynszu rynkowego, przysługuje teraz księgarniom-kawiarniom prowadzącym działalność kulturalną.

Program wsparcia działalności kulturalnej w księgarniach

Równolegle zainspirowaliśmy i przygotowaliśmy wspólnie z Wydziałem Kultury miejski konkurs dla fundacji i NGO-sów dofinansujący projekty kulturalne (np. cykle spotkań, warsztatów), które odbywają się w księgarniach. Będą mogły w nich startować zarówno księgarnie działające jako fundacje (np. De Revolutionibus albo już niedługo Massolit), jak i pozostałe fundacje – księgarze mogą na przykład założyć wspólną fundację i starać się z jej ramienia o środki na wspólne projekty w różnych księgarniach.

PROMOCJA KRAKOWA MIASTA LITERATURY UNESCO NA KONFERENCJACH ZAGRANICZNYCH

- International Literature Showcase w Norwich, Mieście Literatury UNESCO
- Kraków na międzynarodowym festiwalu literackim City2Cities
- Coroczne Spotkanie Sieci Miast Kreatywnych UNESCO Kanazawie
- Tel Aviv Innovation Festival

DZIAŁ LITERACKI KRAKOWSKIEGO BIURA FESTIWALOWEGO

Robert Piaskowski

Zastępca Dyrektora ds. Programowych, koordynator Programu Kraków Miasto Literatury UNESCO.

piaskowski@biurofestiwalowe.pl

Urszula Chwalba

Kierownik Działu Literackiego, manager Festiwalu Conrada. Odpowiada za realizację programu Miasta Literatury UNESCO.

uchwalba@biurofestiwalowe.pl

Jakub Kulasa

Koordynator projektów łączących literaturę i nowe technologie, m.in. Czytaj PL!, a także Kursu Kreatywnego Pisania Miasta Literatury UNESCO. Odpowiada za współpracę z wydawcami.

jkulasa@biurofestiwalowe.pl

Michał Koza

Koordynator wydarzeń literackich, m.in. Festiwalu Miłosza oraz akcji literaTURA.

jkulasa@biurofestiwalowe.pl

Krzysztof Żwirski

Odpowiada za współpracę z księgarniami. Koordynator akcji Drugie Życie Książki.

kzwirski@biurofestiwalowe.pl

Jakub Sokołowski

Koordynator wydarzeń literackich w przestrzeni miejskiej, m.in. spacerów literackich.

jskokolowski@biurofestiwalowe.pl

Wydawca: Krakowskie Biuro Festiwalowe

Dyrektor: Izabela Helbin

Teksty: Michał Koza

Współpraca: Urszula Chwalba, Jakub Kulasa, Justyna Jochym, Jakub Sokołowski, Krzysztof Żwirski

Skład i oprawa graficzna: Adam Stach

Redakcja i korekta: Igor Kuranda, Grzegorz Słacz

Krakowskie Biuro Festiwalowe dziękuje partnerom za udostępnienie zdjęć na potrzeby Raportu.

Krakowskie Biuro Festiwalowe

Operator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO

ul. Wygrana 2

30-311 Kraków

tel.: +48 12 354 25 00

fax: +48 12 354 25 01

mail: poczta@biurofestiwalowe.pl

www.miastoliteratury.pl

